

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2012.gadu

KOPSAVILKUMS

1. Informatīvajā ziņojumā Ministru kabinetam ir apkopoti Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba rezultāti 2012.gadā. Kopš Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Konvencija) stāšanās spēkā attiecībā uz Latviju 1997.gada 27.jūnijā, līdz 2012.gada 31.decembrim Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās (Birojs) lietvedībā valdības komentāru sniegšanai no Tiesas kopā bija saņemtas 263 lietas, no tām aktīvajā lietvedībā uz 2012.gada 31.decembri atradās apmēram puse. 2012.gadā Tiesa pasludināja rekordlielu nolēmumu skaitu Latvijas lietās – kopā pieņemti 41 Tiesas spriedumi un lēmumi. No 2012.gadā pasludinātajiem Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – Tiesa) nolēmumiem **2012.gadā 55% gadījumu pārkāpumi nav konstatēti, bet 45% lietu, pārkāpumi ir konstatēti.** Secināms, ka 2012.gadā vairāk nekā pusē no Tiesas pieņemtajiem nolēmumiem pārkāpumi nav konstatēti, jo Latvijas valdība ir atspēkojusi iesniedzēju sūdzības. Pat 2012.gadā pasludinātajos 10 spriedumos, kuros ir konstatēti Konvencijas pārkāpumi, no kopējā šajos spriedumos Tiesas vērtētā sūdzību skaita 58% no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām ir tikušas noraidītas, spriedumā konstatējot Konvencijas pārkāpumus tikai par vienu, divām iesniedzēju sūdzībām.
2. Neskatoties uz to, ka pēdējo trīs gadu laikā Tiesas pasludināto nolēmumu skaits Latvijas lietās ir palielinājies par 10 – 15 % katru gadu, lietu uzkrājumu Tiesā pēdējo gadu laikā nav izdevies būtiski samazināt (skatīt Tabulu Nr.1, sadaļu „neizvērtētie iesniegumi”). Aptuveni piektā daļa no Tiesā reģistrētiem iesniegumiem, kas saņemti no Latvijas tiek vērtēti kā sarežģīti, kas nozīmējami izskatīšanai trīs vai septiņu tiesnešu sastāvam. **Biroja darba apjoms, kas jau šobrīd ir būtiski pieaudzis, līdz ar Tiesas kapacitātes palielināšanos lietu uzkrājuma mazināšanai 2013.gadā turpinās palielināties vēl straujāk. Minētais izskaidrojams ar to, ka, papildus stabilajam Tiesas nolēmumu skaita pieaugumam Latvijas lietās, arī liela daļa no sarežģītajiem iesniegumiem tiks nosūtīti valdības komentāru sniegšanai.** Papildus tam, ir pieaudzis Biroja darba apjoms attiecībā uz Tiesas nolēmumu izpildes procesu jo atskaites par nolēmumu izpildi ir jā sagatavo, jāapstiprina Ministru kabinetā un jāiesniedz stingri noteiktos termiņos. Visbeidzot, lai gan Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumi Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās” (turpmāk – Noteikumi Nr.92) tieši neuzdod Birojam analizēt Latvijas tiesību aktus un to piemērošanas praksi, ilgstošā sadarbības pieredze ar valsts institūcijām ir pierādījusi, ka viens no efektīvākajiem veidiem, kā novērst iespējamu Latvijas tiesību aktu neatbilstību Konvencijas normām un līdz ar to arī jaunu sūdzību nonākšanu Tiesā, ir Biroja viedokļa sniegšana par tiesību aktu projektiem un iesaistīšanās starpinstitūciju darba grupās, kas izstrādā tiesību aktu projektus. Secināms, ka Tiesas reformas, kā arī valsts iestāžu veiksmīgas sadarbības rezultātā Biroja funkcijas ir paplašinājušās, būtiski palielinot darba apjomu, kam pie esošiem resursiem nevar nodrošināt atbilstošu kapacitāti. **Lai turpmāk nodrošinātu atbilstošu Biroja funkciju darbību starptautiski labākai praksei un tuvākajā nākotnē neradītu valdībai tiesiskos riskus un nesamērīgus**

zaudējumus budžetā, valdībai nepieciešams izskatīt un lemt par papildus divu štata vietu piešķiršanu Birojam.

3. Ja papildus resursi Birojam netiks piešķirti, jau tuvākajā nākotnē objektīvi var izveidoties situācija, ka atsevišķās lietās valdības pozīcija netiks sniegta Tiesas noteiktajā termiņā un tādēļ Tiesa šo pozīciju un valdības argumentus var neņemt vērā, pasludināt spriedumu, atzīstot pārkāpumus, un piespriežot izmaksāt kompensācijas, kas ļoti iespējams, būs lielākas nekā līdz šim, tādējādi palielinot neplānotos valsts budžeta izdevumus. Biroja resursi tiek izmantoti, ievērojot prioritātes, bet ierobežoto cilvēkresursu dēļ arī darbs pie jauno ANO ziņojumu izstrādes tiks uzsākts ar lielu novēlošanos, kas var izraisīt starptautisko institūciju kritiku un negatīva Latvijas starptautiskā tēla veidošanos.
4. Papildus štata vietu piešķiršana ļaus Birojam savlaicīgāk sagatavot valdības komentārus, ziņojumus Ministru kabinetam, un ziņojumus par nolēmumu izpildi Tiesā izskatāmajās lietās, kā arī ātrāk uzsākt darbu pie nacionālo ziņojumu sagatavošanas par ANO konvenciju izpildi.

**I. MINISTRU KABINETA PĀRSTĀVJA STARPTAUTISKAJĀS
CILVĒKTIESĪBU INSTITŪCIJĀS DARBĪBAS VIRZIENI**

5. Ziņojums ir iesniegts atbilstoši Noteikumu Nr.92 9.punktam.
6. Saskaņā ar Noteikumiem Nr.92, Ministru kabineta pārstāvim (turpmāk – Pārstāvis) ir trīs galvenie uzdevumi¹:
 - pārstāvēt Ministru kabineta² intereses Eiropas Cilvēktiesību tiesā (turpmāk – Tiesa);
 - pārstāvēt Ministru kabineta intereses Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) specializēto procedūru ietvaros;
 - nodrošināt nacionālo ziņojumu par Latvijai saistošo starptautisko daudzpusējo līgumu izpildi sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās.
7. 2012.gadā Birojā strādāja 6 darbinieki (ieskaitot Pārstāvi). 2012.gada 10.aprīlī Pārstāvja amatā uz trīs gadiem ar Ministru kabineta rīkojumu tika apstiprināta Kristīne Līce, kas 2012.gada 14.maijā šajā amatā nomainīja trīs termiņus nostrādājušo Ingu Reini.
8. Ziņojumā apkopotā statistika, tabulas un grafiki attiecināma uz sūdzībām un iesniegumiem laika posmā no 2012.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim. Taču atsevišķās rindkopās iekļautas atsauces arī uz jaunākajiem faktiem par lietu virzību Tiesā un ANO par laika posmu līdz 2013.gada 1.aprīlim.

¹ Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumu Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās” 4.punkts.

² Termins “Ministru kabinets” tiek lietots, apzīmējot valsts institūciju, kamēr termins “valdība” tiek lietots attiecībā uz izpildvaru kopumā.

II. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESĀ

9. Pārstāvēt Ministru kabineta intereses Tiesā, pārstāvis:

- a. seko Tiesas tiesvedībā saņemtajiem un Latvijas valdībai nosūtītajiem iesniegumiem³ pret Latviju un Tiesas noteiktajos termiņos dara zināmu un aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;
- b. sniedz atbildes valdības vārdā uz jebkuriem citiem Tiesas uzdotajiem jautājumiem Tiesas noteiktajos termiņos;
- c. sagatavo un iesniedz Ministru kabinetam apstiprināšanai ziņojumu par ieteicamo valdības nostāju lietā³ gadījumos, kad ir nepieciešams pieņemt lēmumu par mierizlīgumu, kad Tiesa pieņem lēmumu par lietas pieņemšanu izskatīšanai pēc būtības, kad Tiesa lietā nozīmējusi mutisko noklausīšanos, kad Tiesa lietā pieņēmusi valdībai nelabvēlīgu spriedumu;
- d. nodrošina Tiesas nolēmumu tulkošanu un publicēšanu, atsevišķos gadījumos pēc Tiesas lūguma arī valdības komentāru tulkošanu, iesaka un koordinē veicamos individuālos (kompensācijas izmaksa un tiesību aizskārums rezultātā zaudēto tiesību atjaunošana) un vispārējos pasākumus (pasākumu veikšana, lai līdzīgi pārkāpumi neatkārtotos nākotnē) Tiesas sprieduma izpildei;
- e. ziņo Eiropas Padomes Ministru vietnieku komitejai (turpmāk – EP MVK) par Tiesas spriedumu izpildes gaitu.

II.1. Iesniegumu un sūdzību dinamika Tiesā, to izskatīšanas process

10. Saskaņā ar Tiesas apkopotiem statistikas datiem 2012.gadā Tiesā no Latvijas tālākai izskatīšanai ir nodoti 286 iesniegumi⁴. Savukārt no jau reģistrētajiem iesniegumiem (arī par iepriekšējiem gadiem) 2012.gadā ir noraidīti 296 iesniegumi (skatīt Tabulu Nr.1). Kopā 2012.gada 31.decembrī Tiesā izskatīšanu gaidīja 533 reģistrēti (arī iepriekšējo gadus) iesniegumi par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā: no tiem 318 iesniegumi, paredzēti izskatīšanai viena tiesneša vai trīs tiesnešu komitejas sastāvā, savukārt pirmo izskatīšanu trīs tiesnešu komitejā vai 7 tiesnešu palātā gaidīja 120 iesniegumi. Tiesvedības procesā atradās 83 lietas, bet vēl 12 lietas bija atzītas par pieņemamām tālākai izskatīšanai.
11. Jānorāda, ka Latvijai ir liels to lietu īpatsvars, kas tiek novirzītas izskatīšanai trīs tiesnešu vai septiņu tiesnešu sastāvā. Tādējādi jau sākotnējā iesniegumu izvērtēšanā

³ **Iesniegums** ir dokuments, kuru iesniedzējs nosūta Tiesai ar **sūdzību** izklāstu. Vienā iesniegumā var izklāstīt vairākas sūdzības, tādēļ sūdzību skaits pārsniedz iesniegumu skaitu. Uz iesniegumu pamata ierosina **lietu**. Vienā lietā var tikt apvienoti vairāki iesniegumi, tādēļ lietu skaits var būt mazāks par iesniegumu skaitu.

⁴ Tiesas 2012.gada pārskats, pieejams:

http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Reports+and+Statistics/Reports/Annual+Reports/AMzino_03052013_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012.gadu

liela daļa no tiem pirmšķietami tiek uzskatīti par pietiekami pamatotiem. Salīdzinoši ar Igauniju, Latvijai šī proporcija ir dramatiskā. Igaunijai 2012.gadā ir vairāk Tiesā reģistrētu iesniegumu (639) nekā Latvijai, tomēr izskatīšanai Tiesas 7 tiesnešu palātā ir novirzīti apmēram 5 procenti lietu, kamēr Latvijas gadījumā „sarežģīto lietu” skaits (120) sasniedz 28 procentus no kopējā reģistrēto iesniegumu skaita. Secināms, ka Biroja darba apjoms tuvākajos gados nesamazināsies, jo prognozējams, ka liela daļa no šiem iesniegumiem tiks nosūtīti valdības komentāru sniegšanai.

12. Veicot salīdzinājumu ar Latvijas kaimiņvalstīm Lietuvu un Igauniju attiecībā uz iesniegto un noraidīto sūdzību skaitu, jānorāda, ka 2012.gadā ir radikāli samazināts no Lietuvas iesniegto iesniegumu uzkrājums, jau sākotnējā iesnieguma izvērtēšanas stadijā noraidot vairāk iesniegumu, kā Latvijai un Igaunijai kopā (skatīt Tabulu Nr.2). Tālākai izskatīšanai nodoto iesniegumu skaits visām Baltija valstīm ir saglabājies iepriekšējo gadu līmenī (skatīt Tabulu Nr.2, ailes „Reģistrētie iesniegumi” un „Noraidītie iesniegumi”).
13. Kopš Konvencijas stāšanās spēkā attiecībā uz Latviju 1997.gada 27.jūnijā, līdz 2012.gada 31.decembrim Biroja lietvedībā valdības komentāru sniegšanai no Tiesas kopā bija saņemtas 263 lietas, no tām 2012.gadā valdības komentāru sniegšanai Tiesa nosūtījusi 16 lietas (skatīt Tabulu Nr.3). Ņemot vērā Tiesas apkopoto statistiku par lietām, kas nodotas izskatīšanai trīs tiesnešu vai septiņu tiesnešu sastāvā, un faktu, ka Tiesā 2013.gadā ar Latvijas lietām sāks strādāt vēl viens jurists un Latvijas sekundētais tiesnesis, prognozējams, ka Latvijas valdības komentāriem nosūtīto lietu skaits tikai pieaugs.
14. No iepriekš minētajām 263 lietām uz 2012.gada 31.decembri 121 lietā tiesvedība bija pabeigta:
 - 16 lietās pieņemta EP MVK galīgā rezolūcija par spriedumu izpildi (skatīt arī šī ziņojuma 56.rindkopu),
 - 3 lietās pieņemta EP MVK galīgā rezolūcija par mierizlīguma lēmumu izpildi (skatīt arī šī ziņojuma 56.rindkopu);
 - 9 lietās pasludinātajos spriedumos pārkāpums nav atzīts, tie bija stājušies spēkā un nav pakļauti izpildes procedūrai⁵,
 - 41 lieta noraidīta kā nepieņemama tālākai izskatīšanai pēc būtības (skatīt arī šī ziņojuma 24.rindkopu),
 - 35 lietas ir svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzību iesniedzēji ir miruši, pazuduši vai nevēlas tālāk uzturēt savu sūdzību,
 - 20 lietās bija pieņemts Tiesas lēmums par mierizlīgumu, kas ticis izpildīts,

⁵ “Ždanoka pret Latviju” (iesniegums Nr.58278/00), Tiesas Lielās palātas 2006.gada 16.marta spriedums; “Sisojeva un citi pret Latviju” (iesniegums Nr.60654/00), Tiesas Lielās Palātas 2007.gada 17.janvāra spriedums; “Broka pret Latviju” (iesniegums Nr.70926/01), Tiesas 2007.gada 28.jūnija spriedums, „Zavoloka pret Latviju” (iesniegums Nr.58447/00), Tiesas 2009.gada 7.jūlija spriedums, „Kononovs pret Latviju” (iesniegums Nr.36376/04), Tiesas 2010.gada 17.maija spriedums, „Liģeres pret Latviju”(iesniegums Nr.17/02), Tiesas 2011.gada 28.jūnija spriedums, *Krivošejs pret Latviju* (iesniegums Nr.45517/04), Tiesas 2012.gada 17.janvāra spriedums, *Epnors – Gefnors* pret Latviju (iesniegums Nr.37862/02), Tiesas 2012.gada 29.maija spriedums un *Aleksejeva pret Latviju* (iesniegums Nr.21780/07), Tiesas 2012.gada 3.jūlija spriedums.

- 13 lietās Tiesa bija pieņēmusi lēmumu par lietas svītrosānu no Tiesā izskatāmo lietu saraksta pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas.⁶

15. Savukārt Biroja aktīvajā lietvedībā uz 2012.gada 31.decembri atradās 142 lietas, no kurām:

- 32 lietās Tiesas pasludinātais nolēmums bija stājies spēkā, bet galīgā rezolūcija par tā izpildi pagaidām vēl nav tikusi pieņemta. No šīm lietām divās⁷ lietās Latvija bija iesaistījusies trešās puses statusā,
- 7 lietās Tiesas Palātas pasludinātie spriedumi vēl nebija stājušies spēkā⁸,
- 1 lieta atradās izskatīšanā Tiesas Lielajā Palātā,⁹
- 1 lietā bija pieņemts Tiesas Lielās Palātas spriedums par sūdzību būtību, bet process turpinās attiecībā uz iesniedzējiem piešķiramo taisnīgas atlīdzības apmēru¹⁰,
- 1 lietā par Tiesas Palātas spriedumu iesniedzēji bija iesnieguši apelācijas sūdzību, bet vēl nav zināms lēmums par lietas (ne)nodošanu izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā¹¹,
- 2 lietās bija pieņemti lēmumi par vienpusējās deklarācijas vai mierizlīguma apstiprināšanu, un lietas atradās lēmumu izpildes procesā¹²,
- 91 lieta atradās tiesvedības procesā Tiesas Palātas/Komitejas līmenī.

16. Tā kā iesniedzēji visbiežāk sūdzas par vairākiem iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pantu pārkāpumiem, Tiesa jau sākotnējā stadijā izvērtē visu sūdzību³ pamatotību, daudzas no iesniedzēju sūdzībām noraida kā nepamatotas un valdībai lūdz komentārus tikai par atsevišķām sūdzībām. Vidēji valdības komentāriem Tiesa nosūta aptuveni pusi no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām. 2012.gadā valdībai komentāru sniegšanai tika nosūtīti 40 % (salīdzinoši ar 27% 2011.gadā) no iesniedzēju sākotnējām

⁶ Vienpusējā deklarācija tiek iesniegta, ja puses nav spējušas panākt mierizlīgumu. Vienpusējā deklarācijā valsts atzīst pārkāpumu, piedāvā atlīdzības apmēru un lūdz Tiesu svītrot lietu no skatāmo lietu saraksta saskaņā ar Konvencijas 37.panta 1.punkta c) apakšpunktu. Ja Tiesa uzskata, ka piedāvātās atlīdzības apmērs ir pietiekošs, lai kompensētu Konvencijā garantēto tiesību pārkāpumus, tā pieņem nolēmumu par procesa izbeigšanu lietā un lietas svītrosānu. Minētajam skaitlim netiek pieskaitīti tie Tiesas lēmumi, kuros pēc vienpusējās deklarācijas apstiprināšanas attiecībā uz daļu no sūdzībām, process tiek turpināts attiecībā uz citām sūdzībām.

⁷ „*Sneersona un Campanella pret Itāliju*”, (iesniegums Nr. 14737/09), Tiesas 2011.gada 12.jūlija spriedums un „*Hirst pret Apvienoto Karalisti*”, (iesniegums Nr.74025/01), Tiesas Lielās Palātas 2005.gada 6.oktobra spriedums.

⁸ „*Mitkus pret Latviju*” (iesniegums Nr.7259/03), Tiesas 2012.gada 2.oktobra spriedums, „*Jurijs Dmitrijevs pret Latviju*” (iesniegums Nr. 37467/04), Tiesas 2012.gada 2.oktobra spriedums, „*Savičs pret Latviju*” (iesniegums Nr.17892/03), Tiesas 2012.gada 27.novembra spriedums, „*Petriks pret Latviju*” (iesniegums Nr. 19619/03), Tiesas 2012.gada 4.decembra spriedums, „*Vovruško pret Latviju*” (iesniegums Nr.11065/02), Tiesas 2012.gada 11.decembra spriedums, „*Timofejevi pret Latviju*” (iesniegums Nr. 45393/04), Tiesas 2012.gada 11.decembra spriedums, un „*Čuprakovs pret Latviju*” (iesniegums Nr. 8543/04), Tiesas 2012.gada 18.decembra spriedums.

⁹ „*X. pret Latviju*” (iesniegums Nr.27853/09), kurā 2012.gada 10.oktobrī notika Tiesas Lielās palātas sēde, un kur tiek gaidīts Tiesas Lielās palātas spriedums. .

¹⁰ „*Vistiņš un Perepjolkins pret Latviju*” (iesniegums Nr. 71243/01), Tiesas Lielās Palātas 2012.gada 25.oktobra spriedums

¹¹ „*Vikulovs un citi pret Latviju*” (iesniegums Nr.16870/03), Tiesas 2012.gada 25.septembra spriedums.

¹² „*Ivanovas pret Latviju*” (iesniegums Nr.25769/02), Tiesas 2012.gada 4.decembra lēmums un „*Bērziņš pret Latviju*” (iesniegums Nr.46229/06), Tiesas 2012.gada 27.novembra lēmums.

sūdzībām. Tabulā Nr.4 redzama noraidīto sūdzību dinamika stadijā, kad iesniegums tiek nosūtīts valdības komentāru sniegšanai.

17. Tabulā Nr.5 ir sniegts to sūdzību apkopojums, kuras nosūtītas valdībai komentāru sniegšanai. Ņemot vērā, ka gandrīz visās saņemtajās lietās sūdzību iesniegusi persona uzskata, ka pārkāpti vairāki Konvencijas vai tās protokolu panti, tabulā viens un tas pats iesniegums var parādīties attiecībā uz vairākiem Konvencijas vai tās protokolu pantiem. Turklāt jāņem vērā, ka sūdzības par iespējamiem Konvencijas 13.panta un 14.panta pārkāpumiem vienmēr ir saistītas ar sūdzību arī par kādu citu Konvencijas vai tās protokolu pantu.
18. Lai gan joprojām valdības komentāriem tiek nosūtītas sūdzības, kas Tiesā iesniegtas 2005.-2008.gadā un skar jautājumus, kas risinājušies vēl deviņdesmitajos gados, vērtējot 2012.gadā un 2013.gada sākumā valdības komentāriem nosūtīto sūdzību specifiku, vērojamas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem:
 - nemainīgi daudz sūdzību tiek saņemts par tiesību uz taisnīgu tiesas procesu iespējamiem pārkāpumiem (Konvencijas 6.pants), it īpaši attiecībā uz tiesas neatkarīgumu, taisnīgumu un pieeju tiesai;
 - viena no 2012.gada raksturīgākajām sūdzību jomām bija tiesībsargājošo institūciju veikto darbību (piemēram, kratīšana, telefonsarunu noklausīšanās) pamatotība un atbilstība Konvencijas 8.pantā ietvertajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves, kā arī mājokļa un korespondences neaizskaramību;
 - Latvijas valdības komentāriem tiek nosūtītas arī specifiskas un sarežģītas sūdzības par līdz šim neskatītiem jautājumiem (tiesību uz taisnīgu tiesu piemērojāmība Satversmes tiesas procesā; vides tiesības; paternitātes atzīšanas jautājumi; trūkumi pirmsdzemdību aprūpē, savlaicīgi neidentificējot augļa veselības problēmas un liedzot mātei iespēju lemt par grūtniecības turpināšanu).

Biroja darbība attiecībā uz Tiesas procesā esošajām lietām

19. 2012.gadā Birojs Tiesai vairākās lietās sniedza komentārus par taisnīgu atlīdzību, papildkomentārus, kā arī sagatavoja ziņojumus valdībai par tiesvedības procesā esošajām lietām (skatīt Tabulu Nr.6).
20. Laikā no 2000.gada līdz 2012.gadam Latvija bija iesaistījusies trešās puses statusā 4 lietās, no tām trīs lietās Latvija iesaistījās sūdzības iesniedzēju pusē, pamatojoties uz Konvencijas 36.panta pirmo punktu¹³, savukārt vienā lietās Latvijas valdības sniedza komentārus trešās puses statusā, pamatojoties uz Konvencijas 36.panta 2.punktu¹⁴. 6 lietās par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā kā trešā puse bija iesaistījusies Krievija, savukārt lietā "*Kononovs pret Latviju*" kā trešā puse bija iesaistījusās divas valstis – Krievija (sūdzības iesniedzēja pusē) un Lietuva

¹³ Konvencijas 36.panta (trešās puses iesaistīšanās) 1.punkts paredz iespēju valstij iesaistīties lietas izskatīšanā trešās puses statusā, sniedzot rakstveida komentārus, kā arī piedaloties tiesas sēdēs, ja sūdzības iesniedzējs ir šīs valsts pilsonis.

¹⁴ Pamatojoties uz Konvencijas 36.panta 2.punktu Tiesas Prezidents var aicināt jebkuru dalībvalsti vai personu sniegt rakstveida komentārus, kā arī piedalīties tiesas sēdēs, lai pienācīgi izspriestu lietas, kurās skartie jautājumi ir nozīmīgi vairākām Konvencijas dalībvalstīm.

(Latvijas valdības pusē). 2012.gadā, līdz ar lietas „*X.pret Latviju*” nodošanu izskatīšanai Tiesas Lielajā palātā pēc Latvijas valdības lūguma, lietā trešās puses statusā iesaistījās Somija un Čehija.

21. 2011.gada nogalē pirmo reizi pret Latviju izskatāmajā lietā trešās puses statuss tika piešķirts nevalstiskajām organizācijām¹⁵, kas bija izteikušas vēlmi iesaistīties lietā atbilstoši Konvencijas 36.panta 2.punktam. Starptautisku nevalstisko organizāciju iesaistīšanās Latvijas lietās trešās puses statusā turpinājās arī 2012.gadā, nevalstiskajām organizācijām iesaistoties Tiesā izskatāmajās lietās „*A.K. pret Latviju*”¹⁶ kurā sūdzības iesniedzēja sūdzas par ārstes nolaidību, nenozīmējot nepieciešamos medicīniskos izmeklējumus, tādējādi liedzot iespēju izvēlēties, vai turpināt grūtniecību, un „*X. pret Latviju*”¹⁷ kurā sūdzības iesniedzēja sūdzas par Latvijas tiesas pieņemto lēmumu atgriezt iesniedzējas bērnu Austrālijā pie tēva saskaņā ar Hāgas konvenciju par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem. Iepriekšminētais liecina par to, ka Latvijas lietās tiek skarti Eiropā aktuāli cilvēktiesību jautājumi, par kuriem vēl nav izveidojusies viennozīmīga Tiesas judikatūra (skatīt arī 11.rindkopu augstāk).

II.3. Tiesas lēmumi

22. Pēdējo gadu laikā lielākā daļa no iesniegtajiem iesniegumiem Tiesā tiek izskatīti saīsinātajā procesā, kas līdztekus ar Konvencijas 14.protokola stāšanos spēkā ir mainījis pieņemto Tiesas nolēmumu pret Latviju proporciju (skatīt Tabulu Nr.7). 2012.gadā Tiesa ir pieņēmusi kopumā 27 lēmumus Latvijas lietās (skatīt Tabulas Nr.6 un Nr.9), kas ir par pieciem lēmumiem vairāk nekā 2011.gadā. Turklāt kopējais pieņemto lēmumus skaits ievērojami pārsniedz kopējo lēmumus skaitu, kas pieņemts Latvijas kaimiņvalstu - Igaunijas un Lietuvas lietās (skatīt Tabulu Nr.10).

Daļējie lēmumi par sūdzību (ne)pieņemamību izskatīšanai pēc būtības.

23. 2012.gadā pieņemti 6 daļējas pieņemamības lēmumi, ar kuriem noraidītas viena vai vairākas no iesniedzēju iesniegumos minētajām sūdzībām, savukārt atlikušās sūdzības tika nosūtītas valdības komentāru sniegšanai (skatīt Tabulu Nr.7). Tādēļ ar daļējiem lēmumiem tiesvedības process viena iesnieguma ietvaros attiecībā uz dažām sūdzībām var noslēgties, bet uz citām turpināties.

Lēmumi par sūdzību nepieņemšanu tālākai izskatīšanai pēc būtības

24. Laikā no 2000.gada līdz 2012.gada beigām Tiesa ir atzinusi par nepieņemamām izskatīšanai pēc būtības 29 lietas. 2012.gadā Tiesa atzinusi par nepieņemamiem tālākai izskatīšanai pēc būtības līdz šim lielāko skaitu pieteikumu – šāda veida lēmumi ir pieņemti 12 lietās (skatīt tabulu Nr.9):

¹⁵ Lietā „*Mihailovs pret Latviju*” trešās puses statuss tika piešķirts sekojošām nevalstiskajām organizācijām: *European Disability Forum, World Network of Users and Survivors of Psychiatry, un International Disability Alliance.*

¹⁶ 2012.gada 15.martā trešās puses statuss tika piešķirts Francijā bāzētai nevalstiskajai organizācijai *Associaton des paralysés de France (APF).*

¹⁷ 2012.gada 27.jūlijā trešās puses statuss tika piešķirts autoritatīvai Lielbritānijā bāzētai nevalstiskajai organizācijai „*Reunite International Child Abduction Centre*”.

AMzino_03052013_ MK Parstavja SCI darba paskats par 2012 gadu

- Lietā *Vasiļevskis pret Latviju*¹⁸, atsaucoties uz Konvencijas 1.Protokola 1.pantu (tiesības uz īpašumu) iesniedzējs, kurš pēc Latvijas neatkarības atgūšanas bija ieguvis Krievijas pilsonību, sūdzējās par atteikumu piešķirt viņam Latvijas Republikas vecuma pensiju par uzkrāto darba stāžu ārpus Latvijas teritorijas pirms 1991.gada, norādot, ka ticis diskriminēts pilsonības dēļ. Izvērtējot iesniedzēja sūdzības, Tiesa atzina par pamatotu Latvijas valdības argumentu, ka iesniedzējs bija negodprātīgi izmantojis Konvencijā garantētās tiesības vērsties ar pieteikumu Tiesā, jo nebija paziņojis Tiesai būtisku informāciju par lietas faktiskajiem apstākļiem. Proti, kopš 2004.gada iesniedzējs saņēma valsts pensiju no Krievijas Federācijas par darba stāžu līdz 1991.gadam gan bijušajās PSRS republikās, tajā skaitā Uzbekistānā un Latvijā, gan arī Ķīnā. Tiesas ieskatā, iesniedzējam bija jāizprot šīs informācijas nozīmīgums, tādēļ tika secināts, ka iesniedzējs ir ļaunprātīgi izmantojis savas tiesības sūdzēties Tiesā.
- Lietā *Stroganovs pret Latviju*¹⁹ iesniedzēja sūdzība par pārmērīgu kriminālprocesa ilgumu tika svītrotā, jo pēc sūdzības iesniegšanas Tiesā iesniedzējs identisku sūdzību cēla arī apelācijas instancē, kurā krimināllieta atradās izskatīšanā. Latgales apgabaltiesa savā spriedumā izvērtēja procesa ieilguma iemeslus jaunā Kriminālprocesa likuma 14.panta kontekstā un atzina, ka tiesas sēdes atliktas iesniedzēja un līdzapsūdzēto uzvedības dēļ. Šim Latgales apgabaltiesas secinājumam kasācijas sūdzība piekrita arī iesniedzējs, tādēļ Tiesa nolēma svītrot sūdzību no izskatāmo lietu saraksta.
- Lietā *Kovaļkovs pret Latviju*²⁰ tika noraidīta iesniedzēja sūdzība par vardarbību no citu ieslodzīto puses Jēkabpils cietumā un sūdzība par šī incidenta neefektīvu izmeklēšanu. Tiesa uzsvēra, ka vienīgie tai pieejamie pierādījumi par sliktu apiešanos ir iesniedzēja paša apgalvojumi un izraksts no viņa medicīniskās apskates ziņojuma. Pat pieņemot, ka izraksts no iesniedzēja medicīniskās apskates ziņojuma neatspoguļo pilnīgi un precīzi viņa patieso veselības stāvokli pēc it kā notikušās vardarbības, vienīgās neatbilstības, uz kurām iesniedzējs savos iesniegumos ir norādījis nacionālajām iestādēm, ir tās, ka feldšere viņam ir pateikusi, ka viņš ir „rudmatis”, un ka iesniedzējs pats ir norādījis uz skrambu uz savas ādas, kas pēc tam netika minēta viņa medicīniskās apskates ziņojumā. Tiesa secināja, ka iesniedzēja sūdzībai trūka detaļu un ticamības, tādēļ nacionālajām iestādēm nebija procesuāla pienākuma izmeklēt šos apgalvojumus. Vērtējot iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 9.panta (tiesības uz reliģijas brīvību) iespējamo pārkāpumu, Tiesa koncentrējās uz iesniedzēja apgalvojumu, ka viņam nebija iespēju studēt reliģisko literatūru, meditēt un lūgties; ka viņam tika konfiscēts vīraks, jo viņš bija ievietots kamerā kopā ar citiem ieslodzītajiem. Tiesas ieskatā, šajā lietā bija nepieciešams līdzsvarot ierobežojumu apmēru attiecībā uz iesniedzēja tiesībām uz reliģijas brīvību no vienas puses, un citu ieslodzīto tiesībām no otras puses. Tiesa ņēma vērā, ka vismaz vienā gadījumā iesniedzējam ir tikusi piedāvāta iespēja izmantot reliģiskajiem rituāliem

¹⁸ „*Vasiļevskis pret Latviju*”, (iesniegums Nr.73485/01), Tiesas 2012.gada 10.janvāra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunami/PazinojumiPresei/2012/februaris/02-1/>.

¹⁹ „*Stroganovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 1706/06), Tiesas 2012.gada 24.janvāra lēmums.

²⁰ „*Kovaļkovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 35021/05), Tiesas 2012.gada 31.janvāra lēmums.

citas telpas, taču viņš ir attiecies izmantot šo piedāvājumu, tādēļ iejaukšanās iesniedzēja tiesībās nebija tāda, kas pilnībā liegtu viņam praktizēt reliģiju, jo Tiesas ieskatā lūgšanas, reliģiskās literatūras studēšana un meditācija citu personu klātbūtnē ir neērtība, kas ieslodzījumā ir gandrīz neizbēgama, tomēr tā nenonāk pretrunā ar tiesību uz reliģijas brīvību būtību. Attiecībā uz konfiscēto vīraku Tiesa ņēma vērā Rīgas vaišnavisma draudzes pārstāvju sniegto informāciju Reliģisko lietu pārvaldei, ka pienākums ievērot vīraka dedzināšanas tradīciju ir atkarīgs no attiecīgās personas apstākļiem. Tiesa secināja, ka cietuma kamerā uzglabājamo priekšmetu saraksta ierobežošana, neiekļaujot tajā priekšmetus, kas nav būtiski ieslodzītās personas reliģiskās pārliecības paušanai, ir samērīga, ņemot vērā nepieciešamību aizsargāt citu notiesāto tiesības un brīvības.

- Lietā *Dementjeva pret Latviju*²¹, Tiesa noraidīja Nadeždas Dementjevas sūdzību par Konvencijas 6.panta 1.punktu (kriminālprocesa ilgums). Tiesa atzina, ka kriminālprocess ir uzskatāms par sarežģītu, jo tajā bija vairāki cietušie un tika uzklauti daudzi liecinieki, kā arī bija nepieciešams sadarboties ar citu valstu tiesībsargājošajām institūcijām. Tiesa konstatēja, ka Latvijas tiesas darbojās pietiekami dinamiski, sasaucot tiesas sēdes vidēji ik pēc trīs mēnešiem. Kriminālprocesa ieilgšanai par pamatu bija tieši iesniedzējas un viņas aizstāves rīcība, kuras neieradās uz tiesas sēdēm, kā pamatojumu norādot slikto veselības stāvokli. Tiesa norādīja, ka pat pieņemot, ka dažos periodos iesniedzējas veselība tiešām neatļāva viņai apmeklēt tiesas sēdes, viņas pienākums bija sekot tiesas procesa gaitai ar aizstāvja palīdzību, taču tas netika darīts. Turklāt Tiesa norādīja, ka valsts ir darījusi visu nepieciešamo, lai veicinātu krimināllietas virzību, norīkojot iesniedzējas veselības stāvokļa medicīnisko ekspertīzi un izmantojot iespēju nogādāt iesniedzēju tiesā piespiedu kārtā.
- Lietā *Van Deilena pret Latviju*²² Tiesa pilnībā noraidīja iesniedzējas sūdzības par Konvencija 3.pantu (veselības stāvoklim atbilstoši ieslodzījuma apstākļi un veselības aprūpe) un Konvencijas 6.panta 2.punktu (nevainīguma prezumpcija – masu medijos tika publicēti krimināllietu iztiesājošā tiesneša un prokuroru izteikumi). Tiesa uzskatīja, ka iesniedzēja nav sniegusi pārliecinošus pierādījumus tam, ka uzturēšanās Ilģuciemā cietumā būtu izraisījusi viņas veselības stāvokļa pasliktināšanos, jo iesniedzējai tika nodrošinātas visas viņai nepieciešamās ārstnieciskās procedūras, savukārt viņas pieprasītie specifiskie produkti un procedūras neattiecās uz viņas veselības galveno problēmu – bronhiālo astmu. Attiecībā uz tiesneša izteikumiem Tiesa norādīja, ka iesniedzēja nebija izsmēlusi visus pieejamos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, jo nebija izteikusi lūgumu atstatīt pirmās instances tiesnesi no lietas izskatīšanas, ja viņai bija aizdomas par viņa neobjektivitāti. Attiecībā uz prokurora izteikumiem, Tiesa norādīja, ka sūdzība ir noraidāma, jo nebija iesniegta Tiesā sešu mēnešu laikā.

²¹ „Dementjeva pret Latviju”, (Iesniegums Nr.17458/10), Tiesas 2012.gada 13.marta lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/marts/26-2/>.

²² „Van Deilena pret Latviju”, (Iesniegums Nr.50950/06), Tiesas 2012.gada 15.maija lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/junijs/14-2/>.

- Lietā *Rudevits pret Latviju*²³ iesniedzējs, kuru pēc viņa nāves pārstāvēja viņa partnere, Konvencijas 2.panta (tiesības uz dzīvību) kontekstā sūdzējās par to, ka Latvijas tiesas, izskatot viņa krimināllietu un piemērojot viņam brīvības atņemšanas sodu, neesot ņēmušas vērā iesniedzēja smagās veselības problēmas, tādējādi pieļaujot, ka viņa veselības stāvoklis strauji pasliktinās un neilgi pēc iznākšanas no cietuma iestājas nāve. Tiesa norādīja, ka Valmieras cietuma un Centrālcietuma administrācija bija darījusi visu iespējamo, lai nodrošinātu iesniedzējam pienācīgu veselības aprūpi, un ka nav saskatāma tieša saistība starp cietumu administrācijas rīcību un iesniedzēja veselības stāvokļa pasliktināšanos un nāvi. Iesniedzējs ieslodzījumā pavadīja tikai divarpus mēnešus, kuru laikā viņam 30 reizes tika veikti hemodialīzes seansi, cietuma ārsts apmeklēja iesniedzēju divas līdz trīs reizes dienā, kā arī vairākas reizes tika izsaukta ātrās palīdzības ekipāža, lai iesniedzēju nogādātu slimnīcā. Kad iesniedzēja veselības stāvoklis pasliktinājās tiktāl, ka cietumā vairs nebija iespējams nodrošināt viņam nepieciešamo medicīnisko aprūpi, tika nekavējoties uzsākta procedūra iesniedzēja priekšlaicīgai atbrīvošanai no ieslodzījuma.
- Lietā *Leitendorfs pret Latviju*²⁴ iesniedzējs sūdzējās par Konvencijas 3.panta pārkāpumu Latvijā, norādot uz pienācīgas veselības aprūpes trūkumu (tuberkulozes ārstēšana un speciāli medicīniskie izmeklējumi) un sliktajiem ieslodzījuma apstākļiem (gultas veļas un higiēnas lietu trūkums, pastaigu trūkums, sanitārie apstākļi un ēdiena kvalitāte). Komentējot iesniedzēja sūdzību par 4-5 dienu ilgām pārtraukumiem tuberkulozes ārstēšanā, Tiesa uzskatīja, ka pārtraukumi iesniedzēja veselības aprūpē bija īslaicīgi, un objektīvi attaisnojami, jo bija saistīti ar iesniedzēja pārvietošanu no viena cietuma uz citu. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka šo pārtraukumu dēļ iesniedzēja veselības stāvoklis būtu pasliktinājies (uzturoties speciālajā tuberkulozes slimnieku nodaļā Grīvas cietumā, iesniedzējs tika sekmīgi izārstēts). Vērtējot iesniedzēja sūdzību par speciālu galvas izmeklējumu nenodrošināšanu par brīvības atņemšanas iestādes līdzekļiem, Tiesa ņēma vērā Latvijas valdības iebildumu, ka, lai gan iesniedzējs šajā sakarā tika vairākas reizes izmeklēts, neviens ārsts šāda veida medicīniskos izmeklējumus viņam nebija nozīmējis. Savukārt izskatot iesniedzēja sūdzību par ieslodzījuma apstākļiem Grīvas cietumā Tiesa norādīja, ka iesniedzēja apgalvojumi nebija pamatoti ar pienācīgiem un ticamiem pierādījumiem.
- Lietā *Buks pret Latviju*²⁵ Tiesa kā nepieņemamu izskatīšanai pēc būtības atzina sūdzību par uzturēšanās apstākļiem un ārstniecisko aprūpi Matīsa cietumā un Kuldīgas policijas pārvaldes īslaicīgās aizturēšanas izolatorā. Savā pieteikumā Tiesai iesniedzējs apgalvoja, ka apcietinājumā un ieslodzījumā viņam kā diabēta slimniekam netika nodrošināta nepieciešamā ārstnieciskā aprūpe, tajā skaitā insulīna injekcijas, kā rezultātā būtiski pasliktinājies viņa veselības stāvoklis. Tiesa secināja,

²³ „*Rudevits pret Latviju*” (Iesniegums Nr. 47590/06), Tiesas 2012.gada 26.jūnija lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/julij/16-1/>.

²⁴ *Leitendorfs pret Latviju*” (Iesniegums Nr. 35161/03), Tiesas 2012.gada 3.jūlija lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/julij/18-1/>.

²⁵ “*Buks pret Latviju*” (Iesniegums Nr.18605/03), Tiesas 2012.gada 4.septembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/oktobris/02-3/>.

AMzino_03052013_ MK Parstāvja SCI darba pārskats par 2012 gadu

ka iesniedzēja gadījumā netika pārsniegts minimālais grūtību līmenis, lai varētu konstatēt Konvencijas 3.panta pārkāpumu. Tiesa uzskatīja, ka lai gan iesniedzējam apcietinājumā un ieslodzījumā netika pastāvīgi un regulāri nodrošināti insulīna medikamenti par valsts budžeta līdzekļiem, tomēr netika radīti nekādi šķēršļi tam, lai šos medikamentus iesniedzējam nogādātu viņa ģimenes locekļi. Tiesa konstatēja, ka iespēju robežās Matīsa cietumā iesniedzēja vajadzībām tika iepirkts papildus insulīns, tādēļ viņam nebija jāuztraucas par pēkšņu medikamentu iztrūkumu. Tiesa īpaši atzīmēja, ka ieslodzījumā laikā cukura līmenis iesniedzēja asinīs bija zemāks nekā tad, kad viņš atradās brīvībā; tāpat Tiesa atzīmēja, ka ieslodzījuma laikā iesniedzējam netika nodrošinātas endokrinologa konsultācijas, taču šo speciālistu, neskatoties uz ģimenes ārsta ieteikumiem, viņš nebija apmeklējis arī pirms nonākšanas brīvības atņemšanas vietās. Iesniedzēja sūdzību par uzturēšanās apstākļiem Matīsa cietumā un Kuldīgas policijas izolatorā Tiesa noraidīja kā iesniegtu ārpus Konvencijā noteiktā sešu mēnešu termiņa.

- Lietā *Katajevs pret Latviju*²⁶ Tiesa noraidīja iesniedzēja sūdzības par uzturēšanās apstākļiem (Konvencijas 3.pants) un privātās sarakstes aizliegumu (Konvencijas 8.pants) Ventspils pilsētas un rajona policijas pārvaldes īslaicīgās aizturēšanas izolatorā. Iesniedzēja sūdzību par uzturēšanās apstākļiem Ventspils izolatorā Tiesa noraidīja, jo tā bija iesniegta pēc Konvencijā noteiktā sešu mēnešu termiņa. Vērtējot iesniedzēja sūdzību par sarakstes aizliegumu ar radniekiem, Tiesa ņēma vērā, ka, atrodoties izolatorā, iesniedzējs nebija mēģinājis izmantot likumā paredzētās tiesības sarakstīties ar tuviniekiem. Fakts, ka nacionālajā līmenī apgalvojumus par privātās sarakstes aizliegumu iesniedzējs izvirzīja tikai pēc gada un jau pēc vērsšanās ar pieteikumu Tiesā, ļāva Tiesai atzīt, ka šajā pieteikuma daļā iesniedzējam nebija cietušā statusa Konvencijas 34.panta izpratnē.
- Lietā *Trūps pret Latviju*²⁷ Tiesa noraidīja iesniedzēja sūdzību par pārmērīgu kriminālprocesa ilgumu, jo nebija izsmelti pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi. Tiesa atzina, ka sūdzības iesniedzējs nebija izmantojis Kriminālprocesa likuma (KPL) 14.pantā paredzētās tiesību aizsardzības iespējas. KPL 14.pantā ir nostiprinātas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, kuru pārkāpšanas gadījumā tiesas var izbeigt kriminālprocesu, vai, saskaņā 2009.gadā un 2012.gadā veiktajiem precizējošajiem grozījumiem, arī samazināt sodu. Tiesa, atsaucoties uz valdības iesniegto nacionālo tiesu praksi un prokuratūras iestāžu pieņemtajiem lēmumiem par kriminālprocesa izbeigšanu laika posmā pirms un pēc 2009.gada, kad stājās spēkā precizējošie grozījumi KPL 14.pantā, konstatēja, ka atbildīgās iestādēs KPL 14.pantu tieši piemēroja jau 2006.gadā, izbeidzot pārmērīgi ieilgušos kriminālprocesus. Tiesa tādēļ uzskatīja, ka valdība ir sniegusi pārliecinošus pierādījumus tam, ka likumā paredzētais tiesību aizsardzības līdzeklis tika efektīvi piemērots nacionālajās instancēs jau īsi pēc likuma spēkā stāšanās. Tādēļ pierādījumu nasta šajā gadījumā tika pārnesta uz iesniedzēju, kurš savukārt nebija

²⁶ „*Katajevs pret Latviju*” (Iesniegums Nr.18605/03), Tiesas 2012.gada 4.septembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/oktobris/02-3/>.

²⁷ „*Trūps pret Latviju*” (Iesniegums Nr.58497/08), Tiesas 2012.gada 20.novembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/decembris/04-2/>.

AMzino_03052013_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012 gadu

sniedzis nevienu argumentu, kādēļ likumā paredzētā iespēja lūgt izbeigt kriminālprocesu tā pārmērīga ilguma dēļ netika izmantota.

- Lietā *Starovoitovs pret Latviju*²⁸ Tiesa noraidīja iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 3.panta iespējamo pārkāpumu saistībā ar pret viņu vērsto vardarbību no ieslodzīto puses Centrālcietumā un Valmieras cietumā, kā arī par speciālo uzdevumu vienības apsargu vardarbību, veicot kratīšanu Valmieras cietumā 2005.gada 25.jūlijā. Iesniedzējs uzskatīja, ka pret viņu vērsta vardarbība nebūtu notikusi, ja valsts iestādes savlaicīgi būtu izvērtējušas lūgumu ievietot viņu Matīsa cietumā, ievērojot to, ka iesniedzējs iepriekš bija strādājis apsardzes firmā. Tiesa uzskatīja, ka šajā lietā minimālais iesniedzēja grūtību līmenis netika sasniegts, jo iesniedzējs savās sūdzībās nacionālajām iestādēm un Tiesai nebija detalizēti aprakstījis, kā tieši viņš kā bijušais apsardzes firmas darbinieks tika pakļauts vardarbībai no citu Centrālcietumā ieslodzīto puses 2005.gada 20.aprīlī. Turklāt iesniedzēja apgalvojumi neapstiprinājās ar citiem faktiem, piemēram, kaut minimālām, bet pastāvīgām sūdzībām nacionālajām iestādēm vai cietuma medicīnas daļai. Atbildot uz iesniedzēja argumentu, ka vardarbības faktu pierāda viņa regulārā pārvietošana no vienas Centrālcietuma kameras uz citu, Tiesa norādīja, ka šāda pārvietošana pierāda gluži pretējo, proti, to, ka cietuma administrācija veica atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu drošību cietumā. Komentējot iesniedzēja sūdzības daļu par potenciāliem vardarbības draudiem Centrālcietumā un Valmieras cietumā, Tiesa atgādināja, ka pats iesniedzējs savās vēstulēs nacionālajām iestādēm bija raksturojis situāciju cietumos kā stabilu. Vērtējot iesniedzēja sūdzību par pret viņu vērsto slikto izturēšanos kratīšanā, kas tika veikta Valmieras cietumā 2005.gada 25.jūlijā, Tiesa norādīja, ka iesniedzējs neapstrīd valdības apgalvojumu par to, ka viņam kratīšanas laikā netika nodarīti miesas bojājumi un ka viņš nebija starp tiem ieslodzītajiem, kas sūdzējās cietuma administrācijai un prokuratūrai par pārmērīgu spēka pielietošanu kratīšanas laikā. Iesniedzējs nebija arī apstrīdējis cietuma administrācijas spēju veikt efektīvu izmeklēšanu, kas līdzīgos iepriekš Tiesā skatītos gadījumos bija spējusi veikt adekvātu izmeklēšanu. Tādēļ arī šī iesniedzēja sūdzības daļa tika noraidīta.
- Lietā *Amirs pret Latviju*²⁹ iesniedzējs apgalvoja, ka 1994.gadā viņam draudus izteicis kāds augsta amata policijas darbinieks, kurš esot mēģinājis no viņa izspiest naudas summu. Iesniedzējs arī apgalvoja, ka šie draudi ir saistīti ar vēlāk 1997.gadā un 2001.gadā notikušajiem sprādzieniem dzīvojamajā namā, kurā atradies arī iesniedzēja dzīvoklis. Tiesa daļu no iesniedzēja sūdzībām noraidīja tādēļ, ka tās bija iesniegtas ārpus Konvencijā noteiktā sešu mēnešu termiņa. Savukārt attiecībā uz pārējām sūdzībām Tiesa uzsvēra, ka Konvencijas 2.pantā noteiktais valstu pienākums aizsargāt to jurisdikcijā esošo personu drošību un dzīvību rodas tikai tajos gadījumos, kad iestāžu rīcībā ir pamatota informācija par reālu un neizbēgamu indivīda dzīvības apdraudējumu. Tiesa atzīmēja, ka valsts iestādes bija savlaicīgi reaģējušas uz iesniedzēja sūdzību par iespējamo izspiešanu, proti, tikai dažas dienas pēc sūdzības iesniegšanas iesniedzējam tika piešķirta speciālā procesuālā aizsardzība

²⁸ „*Starovoitovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 27343/05), Tiesas 2012.gada 27.novembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/decembris/11-2/>.

²⁹ „*Amirs pret Latviju*” (Iesniegums Nr. 9175/06), Tiesas 2012.gada 11.decembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2013/janvaris/08-1/>.

un viņa liecības uz klausīja Drošības policija. Vērtējot iesniedzēja sūdzības par sprādzieniem Tiesa norādīja, ka laikā, kad notika pirmais sprādziens, iesniedzējs jau gandrīz gadu vairs tur nedzīvoja, turklāt sprādzienā cieta pavisam cita persona – organizētās noziedzības grupējuma dalībnieks, kurš, visticamāk, arī bija uzbrukuma mērķis. Savukārt laikā, kad notika otrais sprādziens, iesniedzējs atradās Austrālijā. Visbeidzot tas apstākļi, ka nepilnus divus mēnešus pēc otrā sprādziena iesniedzējs nolēma atgriezties Latvijā, Tiesas ieskatā norādīja uz to, ka arī pats iesniedzējs neuztvēra šo sprādzienu kā nopietnu viņa dzīvības apdraudējumu. Tādēļ iesniedzēja sūdzība tika noraidīta, kā acīmredzami nepamatota.

25. Jāsecina, ka pat ņemot vērā faktu, ka Latvijai valdības komentāriem tiek nosūtīts proporcionāli neliela Tiesā iesniegto iesniegumu daļa, pēc valdības rakstveida paskaidrojumu saņemšanas Tiesā noraidīto iesniegumu skaits vēl joprojām ir nozīmīgs – tā 2012.gadā no 41 pieņemtā Tiesas nolēmuma lietās pret Latviju, 30% lietu ir tikušas noraidītas kā nepieņemamas tālākai izskatīšanai pēc būtības. 2012.gadā īpaši daudz bija noraidītu sūdzību par Konvencijas 3.panta iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar nekvalitatīvu medicīnisko aprūpi ieslodzījuma vietās (skat.Tabulu Nr.9).
26. Latvijas noraidīto lietu apjoms atšķiras no noraidīto lietu proporcijas par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Lietuvā un Igaunijā (skatīt Tabulu Nr.9). Jāpiemin, ka ņemot vērā Tiesas lietu izskatīšanas specifiku, ar lēmumu noraidītās lietas ir pielīdzināmas spriedumiem, kuros Tiesa nekonstatē pārkāpumus. Tādēļ, ja iepriekšminētajiem 30% noraidīto lietu pieskaita tos Tiesas spriedumus, kuros 2012.gadā nav konstatēti pārkāpumi, un salīdzina ar nolēmumu skaitu, kuros Tiesa ir konstatējusi pārkāpumus, apstiprinājusi mierizlīgumus vai vienpusējās deklarācijas, **tad 2012.gadā šī proporcija sastāda 55 % lietu, kurās pārkāpumi nav konstatēti pret 45% lietu, kurās pārkāpumi ir konstatēti.** Secināms, ka 2012.gadā vairāk nekā pusē no Tiesas pieņemtajiem nolēmumiem pārkāpumi nav konstatēti, jo Latvijas valdība ir atspēkojusi iesniedzēju sūdzības pamatojot, ka tās ir neatbilstošas izskatīšanai Tiesā vai nepamatotas.

Lēmumi par lietu svītrošanu

27. Laikā no 2000.gada līdz 2011.gada beigām Tiesa ar lēmumu ir svītrojusi no izskatāmo lietu saraksta 77 lietas, kuras bija nosūtītas Latvijai valdības komentāru sniegšanai. Savukārt 2012.gadā Tiesa pieņēma lēmumu par 9 lietu svītrošanu no izskatāmo lietu saraksta:
- **2 gadījumos** lieta svītrotā, jo Latvijas valdība ar sūdzību iesniedzējiem **noslēgusi mierizlīgumu**³⁰;
 - **1 lietā Tiesa lietu svītrojusi pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas**, jo puses nevarēja vienoties par mierizlīguma nosacījumiem³¹;
 - **6 lietās** Tiesa lietu svītrojusi no izskatāmo lietu saraksta, jo **sūdzību iesniedzēji vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību, bija pazuduši vai miruši**³².

³⁰ "Cēsnieks pret Latviju" (Iesniegums Nr.9278/06), Tiesas 2012.gada 6.marta lēmums, "Bērziņš pret Latviju", (Iesniegums Nr.46229/06), Tiesas 2012.gada 27.novembra lēmums.

³¹ "Ivanovas pret Latviju", (Iesniegums Nr.25769/02), Tiesas 2012.gada 4.decembra lēmums.

28. 2012.gadā valdība nepieņēma lēmumus par mierizlīguma procesa uzsākšanu vai vienpusējās deklarācijas iesniegšanu. Kopā laikā no 2000.gada līdz 2012.gada 31.decembrim mierizlīguma/vienpusējās deklarācijas process tika uzsākts 57 lietās, kas uz 2012.gada 31.decembri atradās dažādās stadijās:

- 1 lietā mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas spriedumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta un ir pieņemta deklarācija par sprieduma izpildi;
- 20 lietās mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas lēmumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta;
- 3 lietās mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas lēmumu, ir pieņemta EP MVK deklarācija par lēmumu izpildi;
- 17 lietās iesniedzēji nebija piekrituši piedāvātajam mierizlīgumam, tādēļ Latvijas valdība bija iesniegusi Tiesā vienpusējās deklarācijas, kas tika apstiprinātas ar Tiesas lēmumu un to izpilde ir pabeigta³³;
- 8 lietas tika svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, nepabeidzot mierizlīguma/vienpusējās deklarācijas procesu, jo sūdzību iesniedzēji vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību vai neatbildēja uz Tiesas vēstulēm;
- 3 lietās tika pieņemti Tiesas spriedumi, atzīstot Konvencijas pārkāpumus un piespriežot izmaksāt iesniedzējiem kompensāciju. Vienā no lietām Tiesa uz valdības iesniegto vienpusējo deklarāciju neatbildēja, kā arī nekommentēja to spriedumā, bet divās lietās pārkāpumi tika atzīti attiecībā uz tām iesniedzēja sūdzībām, par kurām nebija iesniegta vienpusējā deklarācija;
- 1 lietā mierizlīguma sarunu process tika pārtraukts un tika pasludināts Tiesas spriedums, atzīstot Konvencijas pārkāpumu;
- 1 lietā pēc valdības vienpusējās deklarācijas noraidīšanas Tiesa pasludināja spriedumu, kompensācijā iesniedzējam piešķirot to pašu naudas summu, kuru valdība bija piedāvājusi vienpusējā deklarācijā, pasludinātais spriedums nodots izpildes procesam EP MVK;
- 1 lietā valdība nepiekrita Tiesas piedāvātajam mierizlīgumam un iesniedza vienpusējo deklarāciju, kas tika apstiprināta ar Tiesas lēmumu, lēmums nodots izpildes procesam EP MVK;
- 1 lietā valdības iesniegtā vienpusējā deklarācija ar Tiesas lēmumu tika noraidīta un tika turpināts process lietā, šobrīd tiek gaidīts Tiesas galīgais nolēmums;

³² “Zablackis un Pimčenkova pret Latviju”, (Iesniegums Nr.5032/02), Tiesas 2012.gada 17.janvāra lēmums, “Liekniņš pret Latviju”, (Iesniegums Nr.37062/05), Tiesas 2012.gada 24.janvāra lēmums, “Veļičko pret Latviju”, (Iesniegums Nr.40601/08), Tiesas 2012.gada 24.janvāra lēmums, “Poševs pret Latviju”, (Iesniegums Nr.8542/04), Tiesas 2012.gada 27.marta lēmums, “Bosolājevs pret Latviju”, (Iesniegums Nr.10549/08), Tiesas 2012.gada 10.aprīļa lēmums, “Nazarenko pret Latviju”, (Iesniegums Nr.34088/07), Tiesas 2012.gada 11.septembra lēmums.

³³ To skaitā iekļauti arī Tiesas 2009.gada 10.februāra lēmums lietā “Jeronovičs pret Latviju”, ar kuru daļa no iesniedzēja sūdzībām tika pieņemtas tālākai izskatīšanai pēc būtības un 2009.gada 1.decembrī tika pasludināts spriedums lietā (skatīt arī 38.rindkopu) un Tiesas 2010.gada 25.maijā lēmums lietā “Epnars - Gefnars pret Latviju”, ar kuru daļa no iesniedzēja sūdzībām tika pieņemtas tālākai izskatīšanai pēc būtības un 2012.gada 29.maijā tika pasludināts spriedums lietā.

- 1 lietā tika iesniegta valdības vienpusējā deklarācija par daļu no iesniedzēju sūdzībām, attiecībā uz pārējām iesniedzēju sūdzībām process tika turpināts.
29. Jāsecina, ka no kopējā Latvijas valdības komentāriem nosūtīto Tiesas lietu skaita, aptuveni 22% lietu Latvijas valdība ir lēmusi par mierizlīguma procesa uzsākšanu vai vienpusējās deklarācijas iesniegšanu gadījumos, kad nav bijis iespējams vienoties par mierizlīgumu. Tomēr trešdaļā gadījumu mierizlīguma procesu vai vienpusējās deklarācijas procesu nav izdevies pabeigt, jo Tiesa ir uzskatījusi, ka lietā nepieciešams pasludināt spriedumu vai arī iesniedzēji ir zaudējuši interesi sūdzības uzturēšanai Tiesā.

II.4. Tiesas spriedumi

30. Laika posmā no 2000.gada līdz 2012.gada 31.decembrim, izlemjot sūdzības par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā, Tiesa ir pieņēmusi vienu Tiesas Komitejas spriedumu, 58 Tiesas Palātas spriedumus³⁴ un septiņus Tiesas Lielās Palātas spriedumus. Papildus tam četri spriedumi ir pasludināti lietās, kur Latvija bija iesaistījusies trešās puses statusā (skatīt arī 20.rindkopu augstāk).
31. 2012.gada laikā Tiesa kopā pieņēma 861 Tiesas Palātas spriedumus 7 tiesnešu sastāvā, 206 Tiesas Komitejas spriedumus trīs tiesnešu sastāvā un 26 Tiesas Lielās palātas spriedumus 17 tiesnešu sastāvā. Lietās par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā 2012.gada laikā Tiesa pieņēma 14 spriedumus, no tiem 13 Tiesas Palātas spriedumus un vienu Tiesas Lielās palātas spriedumu.
32. No iepriekšējā rindkopā minētajiem 14 spriedumiem četros Tiesa atzina, ka Konvencija nav pārkāpta, bet atlikušajos 10 ticis konstatēts vismaz viens Konvencijas pārkāpums. Tomēr uz 2012.gada 31.decembri visi pasludinātie spriedumi vēl nebija stājušies spēkā. Tā par Tiesas palātas 2011.gada 13.decembrī pasludināto spriedumu lietā „*X. pret Latviju*” Latvijas valdība 2012.gada 13.martā iesniedza apelācijas sūdzību, un 2012.gada 10.oktobrī lieta tika izskatīta Tiesas Lielajā Palātā. Savukārt lietā „*Vistiņš un Perepjolkins pret Latviju*” Tiesas Palātas spriedumu, kurā netika atzīts Konvencijas 1.Protokola 1.panta pārkāpums, pārsūdzēja pieteikuma iesniedzēji; 2012.gada 10.janvārī notika Tiesas Lielās Palātas tiesas sēde un ar Tiesas Lielās Palātas 2012.gada 25.oktobra spriedumu tika atzīts Konvencijas 1.protokola 1.panta pārkāpums, tomēr attiecībā uz taisnīgas atlīdzības apmēru Tiesa deva pusēm trīs mēnešus vienošanās panākšanai. No 2012.gadā pasludinātajiem spriedumiem līdz 2013.gada 1.aprīlim spēkā nebija stājušies divi spriedumi – „*Timofejevi pret Latviju*” un „*Vikulovi un citi pret Latviju*”, jo sūdzību iesniedzēji bija iesnieguši lūgumus pārskatīt Tiesas Palātas spriedumus Tiesas Lielajā Palātā, un šie lūgumi vēl nebija izskatīti.

Spriedumi, kuros pārkāpums nav atzīts

³⁴ Iekļauti arī tie spriedumi, kuri uz 2012.gada 31.decembri bija pasludināti, bet vēl nebija stājušies spēkā.
AMzino_03052013_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012.gadu

33. Lietā *Krivošejš pret Latviju*³⁵ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka nav noticis Konvencijas 3.panta pārkāpums attiecībā uz iesniedzējam sniegto medicīnisko aprūpi. Vērtējot iesniedzēja sūdzību par novēlotu diagnozes uzstādīšanu un tai sekojošās atbilstošas medicīniskās aprūpes trūkumu Latvijas cietumos, Tiesa ņēma vērā Latvijas valdības sniegto informāciju par iesniedzējam nodrošinātajiem medicīniskajiem izmeklējumiem, ārstu konsultācijām un nozīmēto terapiju brīvības atņemšanas vietās, kuru efektīvu pārbaudi regulāri bija īstenojusi Medicīniskās aprūpes un darbības ekspertīzes kvalitātes kontroles inspekcija (MADEKKI, šobrīd Veselības inspekcija). Tiesa atzina, ka iesniedzēja saslimšana tika adekvāti diagnosticēta, sniegtā medicīniskā aprūpe bija atbilstoša un diagnosticētā slimība neprasija specifisku ārstēšanu. Līdz ar to Tiesa piekrita Latvijas valdības izvirzītajam argumentam, ka šajā konkrētajā lietā iesniedzējs nav pierādījis „ārpus saprātīgām šaubām”, ka viņam sniegtā medicīniskā aprūpe bija neatbilstoša Konvencijas 3.panta prasībām. Atzīstot iepriekš minēto, Tiesa, kā acīmredzami nepamatotu noraidīja iesniedzēja sūdzību par valsts amatpersonu atteikumu atbrīvot viņu no turpmākas brīvības atņemšanas soda izciešanas.
34. Arī lietā *Epnors Gefnors pret Latviju*³⁶ Tiesa vienbalsīgi atzina, ka nav noticis Konvencija 3.panta (necilvēcīgas un cilvēka cieņu pazemojošas izturēšanās aizliegums), kā arī 8.panta (tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi) pārkāpums. Vērtējot iesniedzēja sūdzību par to, ka ilgstošā pirmstiesas apcietinājuma rezultātā bija ievērojami pasliktinājies viņa mutes dobuma stāvoklis un ka viņam tika atteikta bezmaksas zobu protezēšana apcietinājuma laikā, Tiesa uzskatīja, ka iesniedzējam tika nodrošināta pienācīga, viņa veselības stāvoklim un medicīniskajām indikācijām atbilstoša stomatoloģiskā ārstēšana brīvības atņemšanas vietās Latvijā. Savukārt pats iesniedzējs bija vairākkārt atteicies no viņam rekomendētās un piedāvātās ārstēšanas. Tiesa norādīja, ka Latvijas iedzīvotājiem kopumā nebija pieejama bezmaksas zobu protezēšana. Nepastāvot medicīniska rakstura pierādījumiem, ka bezmaksas zobu protezēšanas atteikuma rezultātā iesniedzējs būtu cietis badu vai ēdiena uzņemšana apcietinājuma laikā būtu bijusi citādi apgrūtināta, Tiesa atzina, ka šajā lietā nav noticis Konvencijas 3.panta pārkāpums. Attiecībā uz iesniedzēja sūdzību par ierobežojumu uz ilgstošu tikšanos ar ģimenes locekļiem (sievu un jaundzimušo dēlu) apcietinājuma laikā divu gadu garumā, Tiesa apstiprināja Latvijas valdības izvirzīto argumentu, ka ne no Konvencijas 8.panta, ne no Tiesas judikatūras neizriet dalībvalsts pienākums nodrošināt ieslodzītajām personām ilgstošas tikšanās ar ģimenes locekļiem apcietinājuma laikā. Tiesa secināja, ka šajā lietā pats iesniedzējs nebija izrādījis pietiekamu vēlmi īstenot tiesības uz ģimenes dzīvi, lūdzot biežākas īslaicīgas tikšanās ar savu sievu apcietinājuma laikā, kā arī nebija lūdzis ilgstošas tikšanās, norādot uz īpašo situāciju ģimenē. Līdz ar to Tiesa atzina, ka šajā lietā nav notikusi nepamatota iejaukšanās iesniedzēja tiesībās uz ģimenes dzīvi Konvencijas 8.panta izpratnē.

³⁵ Iesniegums Nr.45517/04, Tiesas 2012.gada 17.janvāra spriedums, spēkā no 2012.gada 17.aprīļa. Preses relīze un faktu izklāsts latviešu valodā pieejami:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2012/janvaris/17-2/>

³⁶ Iesniegums Nr.37862/02, Tiesas 2012.gada 29.maija spriedums, spēkā no 2012.gada 29.augusta. Preses relīze un faktu izklāsts latviešu valodā pieejami: http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/maijs/29-1AMzino_03052013_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012.gadu

35. Lietā *Aleksējeva pret Latviju*³⁷ Tiesa atzina, ka nav noticis Konvencijas pārkāpums saistībā ar Jeļenas Aleksējevas (iesniedzēja) sūdzībām par draudiem viņas drošībai un par privātās un ģimenes dzīves ierobežojumu ieslodzījuma laikā Iļģuciema cietumā. Vērtējot iesniedzējas sūdzību par iespējamo Konvencijas 3.panta pārkāpumu, Tiesa piekrita Latvijas valdības izvirzītajam argumentam par to, ka nav pamatotu pierādījumu iesniedzējas veselības vai dzīvības reālam apdraudējumam Iļģuciema cietumā saistībā ar viņas mātes iepriekšējo nodarbošanos (apsardze Iļģuciema cietumā), un atzina, ka atbildīgās valsts amatpersonas bija īstenojušas nepieciešamos pasākumus iesniedzējas aizsardzībai. Attiecībā uz iesniedzējas sūdzību par ierobežojumiem tikties ar māti ieslodzījuma laikā cietumā (Konvencijas 8.pants), Tiesa apstiprināja Latvijas valdības izvirzīto argumentu, ka pati iesniedzēja ne reizi netika lūgusi atļauju tikties ar māti, kā arī nebija iesniegusi pierādījumus, ka šāds lūgums jebkad būtu ticis noraidīts. Vērtējot iesniedzējas sūdzību par sākotnējo atteikumu atļaut ilgstošās tikšanās ar viņas partneri, Tiesa piekrita Latvijas valdībai, ka, ņemot vērā salīdzinoši īso laika periodu, kurā iesniedzējai pastāvēja iepriekš minētais ierobežojums, kā arī to, ka pēc oficiālas iesniedzējas laulības šķiršanas viņai šādas tiesības tika nekavējoties nodrošinātas, šajā lietā nav noticis Konvencijas 8.panta pārkāpums.
36. Lietā *Vikulovs un citi pret Latviju*³⁸ Tiesa vienbalsīgi secināja, ka nav notikuši Konvencijas 3.panta un 5.panta 1.punkta (f) apakšpunkta (tiesības uz brīvību un drošību; aizturēšanas likumība) pārkāpumi attiecībā uz Sergeja, Gaļinas un Antona Vikulovu sūdzībām par viņu aizturēšanas likumību un uzturēšanās apstākļiem nelegālo imigrantu aizturēšanas centros Rīgā un Olainē. Tā kā lietā starp pusēm pastāvēja atšķirīgi viedokļi par uzturēšanās apstākļiem Rīgas un Olaines nelegālo imigrantu uzturēšanās centros, Tiesa veica iesniedzēju apgalvojumu izvērtējumu, pretī liekot Latvijas valdības iesniegtos telpu plānus, fotogrāfijas, informāciju par aizturēto dienas režīmu, medicīnisko karšu un citu dokumentu kopijas, Valsts robežsardzes amatpersonu iesniegto ziņojumu par apstākļiem imigrantu uzturēšanās centros un Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komitejas (turpmāk – Komiteja) secinājumus. Tika secināts, ka ne kameru izmērs, ne to aprīkojums nevar tikt uzskatīts par tādu, kas sasniegtu minimālo grūtību līmeni Konvencijas 3.panta izpratnē. Kas attiecas uz iesniedzēju sūdzību par to, ka kamerā pie viņiem divas reizes tika ievietotas nepiederošas personas, Tiesa norādīja, minētie gadījumi radās neparedzētu apstākļu dēļ, un atbildīgajām amatpersonām nebija citu iespēju, kā īslaicīgi ievietot citas personas iesniedzēju kamerā. Tiesas ieskatā tas netika darīts ar mērķi, lai pazemotu vai radītu iesniedzējiem diskomfortu. Vērtējot sūdzību par iesniedzējiem sniegtās pārtikas kvalitāti un biežumu, Tiesa norādīja, ka nekas valdības iesniegtajos dokumentos neliecina par to, ka iesniedzēji viņiem paredzētās maltītes nevarēja uzglabāt kamerā un ēst vēlāk, kā arī norādīja, ka deportēšanas dienā atbilstoši dienas režīmam viņi saņēma ne tikai brokastis, bet arī pusdienas, un viņiem tika izsniegta aizturēšanas brīdī atņemtā nauda. Arī attiecībā uz iesniedzēju sūdzību par sniegtās medicīniskās palīdzības kvalitāti Tiesa nekonstatēja nolaidību no medicīniskā personāla puses, kas citu veikto darbību starpā bija saņēmis arī apstiprinājumu no neatkarīga medicīniskā personāla, ka iesniedzējas

³⁷ Iesniegums Nr. 21780/07, Tiesas 2012.gada 3.jūlija. spriedums, spēkā no 2012.gada 3.oktobra. Preses relīze un faktu izklāsts latviešu valodā pieejami: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/julijis/03-3/>

³⁸ Iesniegums Nr. 16870/03, Tiesas 2012.gada 25.septembra spriedums. Preses relīze un faktu izklāsts latviešu valodā pieejami: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/septembris/25-3/>.

AMzino_03052013_ MK Parstavja SCI darba paskats par 2012 gadu

veselības stāvoklis atļauj turpināt deportāciju. Vērtējot iesniedzēju sūdzību par aizturēšanas nelikumību, Tiesa norādīja, ka iesniedzējiem tika dota iespēja brīvprātīgi izpildīt rīkojumu par izraidīšanu, un tikai pēc ilgstošās šo rīkojumu nepildīšanas tika piemērota aizturēšana. Papildus tam Tiesa atsaucās uz jau nacionālo tiesu lēmumos konstatēto faktu, ka iesniedzēji nesadarbojās ar iestādēm, tādējādi vēl vairāk kavējot izraidīšanas procedūru. Ņemot vērā iepriekšminēto, Tiesa nekonstatēja Konvencijas 5.panta pārkāpumu.

Spriedumi, kuros ir atzīti Konvencijas pārkāpumi

37. No spriedumiem, kas pasludināti 2012.gadā, desmit spriedumos Tiesa ir konstatējusi vismaz vienu Konvencijas panta pārkāpumu.
38. No 2012.gadā pasludinātajiem spriedumiem visvairāk pārkāpumi tika konstatēti par Konvencijas 3.pantā garantēto tiesību pārkāpumiem, proti, par nepienācīgiem apstākļiem ieslodzījuma un apcietinājuma vietās, kā arī par sūdzību izmeklēšanas efektivitātes trūkumu (skatīt Tabulu Nr.8). Tiesa plaši savos secinājumos ir izmantojusi neatkarīgo iestāžu rīcībā (Tiesībsarga birojs, Komiteja) esošo informāciju par apstākļiem ieslodzījuma vietās.
39. Vienlaicīgi jānorāda, ka pat spriedumos, kuros par daļu no sūdzībām ir konstatēti pārkāpumi, atsevišķas iesniedzēju sūdzības ir tikušas noraidītas. Tā rezultātā, pat ja spriedumā ir ticis konstatēts pārkāpums par vismaz vienu iesniedzēju sūdzību, konstatēto pārkāpumu skaita proporcija tomēr ir mazāka nekā sūdzību proporcija, kurās pārkāpumi nav konstatēti (42% pārkāpumu pret 58% sūdzību, kurās nav pārkāpumu, skat.Tabulu Nr.8). Konstatēto pārkāpumu skaits, līdztekus konstatētā tiesību ierobežojuma vai aizskāruma smagumam ir kritēriji, kam Tiesa pievērš uzmanību, nosakot taisnīgas atlīdzības apmēru. Ja valdības komentāri par iesniedzēju sūdzībām netiktu sagatavoti, visticamāk, ka konstatēto pārkāpumu skaits un izmaksāto kompensāciju apjoms būtu lielāks.
40. Lietā *Melnītis pret Latviju*³⁹, Tiesa vienbalsīgi konstatēja Konvencijas 3.panta pārkāpumu attiecībā uz iesniedzēja sūdzībām par uzturēšanās apstākļiem un higiēnas piederumu trūkumu Valmieras cietumā laika posmā no 2005.gada 15.maija līdz 14.oktobrim. Tiesa daļēji apmierināja iesniedzēja prasību morālā kaitējuma atlīdzībai un piešķīra iesniedzējam kompensāciju 7 000 EUR (4 920 LVL) apmērā. Iesniedzēja sūdzību par uzturēšanās apstākļiem Tiesa vērtēja kopsakarā gan ar iesniedzējam radīto pazemojumu, piecus mēnešus uzturoties kamerā ar nepietiekami atdalītu tualeti, gan arī vērtējot Valmieras cietuma atteikumu izsniegt higiēnas preces finanšu līdzekļu trūkuma dēļ. Tiesa norādīja, ka iesniedzēja sūdzībā minētie apstākļi sakrīt arī ar neatkarīgu cilvēktiesību institūciju pārbaudes ziņojumos konstatēto par citiem Latvijas cietumiem minētajā laika posmā. Tiesa secināja, ka no kameras dzīvojamās telpas nenodalītas tualetes ir raksturīga Latvijas cietumu problēma, un, ievērojot to, ka valdība nebija iesniegusi pietiekami pārliecinošus pierādījumus, kas liecinātu par pretējo, atzina, ka tualetes telpa nebija pietiekami nodalīta no kameras dzīvojamās daļas. Vērtējot sūdzības

³⁹ Iesniegums Nr.30779/05, Tiesas 2012.gada 28.februāra spriedums, spēkā no 2012.gada 9.jūlija. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2012/februaris/28-3/>. AMzino_03052013_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012 gadu

daļu par higiēnas priekšmetu trūkumu, Tiesa norādīja, ka šis fakts bija pretrunā starptautiskajām un nacionālajām tiesību normām. Valsts pienākums ir organizēt soda izpildes sistēmu tā, lai nodrošinātu ieslodzītajiem adekvātus apstākļus, un to nevar attaisnot ar līdzekļu trūkumu. Tā rezultātā Tiesa secināja, ka iesniedzējs ir atradies pazemojošos apstākļos un konstatēja Konvencijas 3.panta pārkāpumu.

41. Lietā *J.L. pret Latviju*⁴⁰ Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 3.panta procesuālā aspekta pārkāpumu Latvijā attiecībā uz iesniedzēja sūdzību par Centrālcietuma administrācijas atteikumu ierosināt izmeklēšanu saistībā ar viņa sūdzību par cietuma kameras biedru fizisko un seksuālo izrēķināšanos 2006.gada janvārī. Tiesa daļēji apmierināja iesniedzēja prasību par morālā kaitējuma atlīdzību, piešķirot 10 000 EUR (7 029 LVL). Tiesa noraidīja valdības argumentu par pamatotu pierādījumu trūkumu. Tiesas ieskatā, iesniedzēja apgalvojumu patiesību apstiprināja fakts, ka iesniedzējs bija cietušais un galvenais liecinieks citā kriminālprocesā, saistībā ar kuru bija saņēmis draudus no apsūdzētā, kurš atradās tajā pašā cietumā. Savukārt uz nepilnībām ieslodzīto medicīnas karšu aizpildīšanā jau iepriekš kritiski bija norādījusi Komiteja. Tiesa norādīja, ka atbildīgo valsts institūciju (Centrālcietuma, Ieslodzījuma vietu pārvaldes un prokuratūras) rīcībā bija pietiekami daudz informācijas, lai veiktu efektīvu izmeklēšanu un, ja nepieciešams, ierosinātu kriminālprocesu. Šajā sakarā Tiesa īpaši uzsvēra Komitejas ziņojumos par tās vizītēm Latvijā ietvertos secinājumus, kritizējot veidu, kādā (ne)tika izmeklētas sūdzības par vardarbību ieslodzīto vidū, rekomendējot, ka izmeklēšanu šādos gadījumos būtu jāveic no attiecīgās brīvības atņemšanas vietas un, ieteicams, no ieslodzījuma vietu sistēmas kopumā neatkarīgai institūcijai. Visbeidzot Tiesa atzīmēja atbildīgo valsts iestāžu pietiekamas sadarbības trūkumu, lai pasargātu ieslodzītās personas, kuras sadarbojušās citu noziedzīgu nodarījumu atklāšanā, no vēlākas fiziskas izrēķināšanās cietumā. Līdz ar to Tiesa atzina šajā lietā Konvencijas 3.panta pārkāpumu.
42. Lietā *Jurijs Dmitrijevs pret Latviju*⁴¹ tika atzīts Konvencijas 3.panta pārkāpums saistībā ar iesniedzēja piekaušanu Centrālcietumā un šī incidenta vairāk nekā piecus gadus ieilgušo izmeklēšanu, kā arī Konvencijas 6.panta 1.punkta (procesa ilgums) pārkāpumus gan iesniedzēja krimināllietas iztiesāšanā (vairāk nekā seši gadi pirmajās divās instancēs), gan iesniedzēja celtās prasības par zaudējumu atlīdzināšanu par Centrālcietumā nodarītajiem miesas bojājumiem izskatīšanā. Tajā pašā laikā Tiesa vienbalsīgi noraidīja iesniedzēja sūdzību par viņa iespējamo piekaušanu Brasas cietumā, kā arī uzskatīja, ka šajā lietā nav atsevišķi vērtējams, vai iesniedzējam bija pieejams efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis Konvencijas 13.panta izpratnē. Iesniedzējs apgalvoja, ka 1999.gada 1.novembrī viņu esot piekāvuši Centrālcietuma darbinieki, ka 2004.gada 26.oktobrī Ieslodzījuma vietu pārvaldes speciālo uzdevumu vienības „Vairogs” darbinieki pret viņu nepamatoti pielietojuši fizisko spēku un speciālos līdzekļus un ka viņa sūdzības par abiem minētajiem gadījumiem nav tikušas efektīvi izmeklētas, un viņam nav bijuši pieejami efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi šajā sakarā. Visbeidzot iesniedzējs sūdzējās, ka 1999.gada 1.novembra incidenta

⁴⁰ Iesniegums Nr.23893/06, Tiesas 2012.gada 17.aprīļa spriedums, spēkā no 2012.gada 17.jūlija. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/aprilis/17-5/>.

⁴¹ Iesniegums Nr.37467/04, 2012.gada 2.oktobra spriedums, spēkā no 2013.gada 2.janvāra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/oktobris/02-2/>. AMzino_03052013_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012 gadu

Centrālcietumā ieilgušās izmeklēšanas dēļ ir tikušas kavētas viņa tiesības iesniegt civilprasību par nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu. Tiesa piesprieda atlīdzināt iesniedzējam nodarīto morālo kaitējumu 5 000 EUR (3 515 LVL) apmērā.

43. Lietā *Mitkus pret Latviju*⁴² ar sešām balsīm „par” un vienu balsi „pret” Tiesa atzina Konvencijas 3.panta procesuālā aspekta pārkāpumu, jo kompetentā institūcija (Ģenerālprokuratūra) nebija pienācīgi izmeklējusi iesniedzēja sūdzības par iespējamo inficēšanos ar HIV un C hepatītu Centrālcietumā. Tiesa atzina arī Konvencijas 6.panta 1.punkta (tiesības uz taisnīgu tiesu) pārkāpumu, jo iesniedzējs netika konvojēts uz Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas tiesas sēdēm, kurās tika izskatītas viņa iesniegtās civilprasības. Tāpat Tiesa atzina arī Konvencijas 8.panta pārkāpumu, jo nacionālās tiesas nebija pienācīgi samērojušas iesniedzēja tiesības uz privāto dzīvi saistībā ar viņa personas datu publicēšanu no vienas puses, un preses brīvību no otras puses. Tiesa vienbalsīgi atzina, ka šajā lietā nav noticis Konvencijas 6.panta 3.punkta d) apakšpunkta (pušu līdztiesības princips) pārkāpums saistībā ar iesniedzēja sūdzību par cietušā un liecinieku nenopratināšanu viņa krimināllietas iztiesāšanas laikā. Visbeidzot, kā acīmredzami nepamatotus Tiesa noraidīja iesniedzēja apgalvojumus par viņa iespējamo inficēšanos ar HIV vīrusu un C hepatītu Centrālcietuma darbinieku nolaidības rezultātā un nesamērīgu kriminālprocesa ilgumu. Tiesa iesniedzēja prasību par morālā kaitējuma atlīdzību lielākajā daļā noraidīja, piešķirot 16 000 EUR (11 245 LVL).
44. Lietā *Savičs pret Latviju*⁴³ Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 3.panta pārkāpumu attiecībā uz iesniedzēja sūdzībām par nepamatoti striktajiem režīma noteikumiem personām, kuras izcieš mūža ieslodzījumu. Kompensācijā par konstatēto pārkāpumu Tiesa piešķīra 5 000 EUR (3 515 LVL). Tiesa atzina, ka aizliegums dienas laikā sēdēt un gulēt gultā, pilnīga iesniedzēja nošķiršana un piespiedu ilgstoša izolācija, suņu eskorts pastaigu laikā cietuma ietvaros kopsakarā ar aktivitāšu trūkumu ir uzskatāms par pazemojošu un necilvēcīgu apiešanos, kas pārsniedz ieslodzījumam raksturīgo neizbēgamo ciešanu līmeni. Tiesa savos secinājumos atsaucās uz Komitejas vairākkārt kritizētajiem uz mūžu notiesāto režīma noteikumiem Daugavpils cietumā, tai skaitā jebkādu individuālā riska izvērtējuma trūkumu un notiesāto pakļaušanu anahroniskiem noteikumiem. Turklāt, kā izriet no Satversmes tiesas secinājumiem tās 2011.gada 8.marta lēmumā lietā Nr.2010-52-03, nacionālās amatpersonas bija nepareizi uztvērušas, ka aizliegums dienas laikā sēdēt un gulēt gultā izriet no spēkā esošā normatīvā regulējuma. Vērtējot iesniedzēja sūdzību par regulārām pilnīgām ķermeņa pārbaudēm, Tiesa atzīmēja, ka šādas pārbaudes Daugavpils cietumā tika veiktas vismaz divas reizes mēnesī, un šo pārbaudžu laikā iesniedzējam vajadzēja pilnībā izģērbties vairāku cietuma apsargu klātbūtnē. Pārbaudes tika veiktas kā ikdienas režīma sastāvdaļa, un nebija saistītas ar konkrētiem drošības apsvērumiem. Tiesas ieskatā, atsauce uz citkārt iesniedzēja agresīvo un provokatīvo uzvedību, kā arī noziedzīgo nodarījumu, par kuriem viņš bija notiesāts, raksturs, neattaisnoja pilnīgu ķermeņa pārbaudžu automātisku un regulāru piemērošanu, īpaši ņemot vērā individuālā riska

⁴² Iesniegums Nr.7259/03, 2012.gada 2.oktobra spriedums, spēkā no 2013.gada 2.janvāra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/oktobris/02-1/>.

⁴³ Iesniegums Nr. 17892/03, Tiesas 2012.gada 27.novembra spriedums, spēkā no 2013.gada 27.februāra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/novembris/27-2/>.

izvērtējuma trūkumu un jau tā stingro cietuma režīmu. Arī aizdomas par nelegālu priekšmetu klātbūtni nevarēja būt mūžīgas.

45. Lietā *Petriks pret Latviju*⁴⁴ Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 3.panta pārkāpumu saistībā ar Kaspara Petrika sūdzību par cilvēka cieņu pazemojošiem uzturēšanās apstākļiem Saldus rajona policijas pārvaldes izolatorā 2002.-2003.gadā, kurā viņš periodiski bija uzturējies kopā astoņas reizes, periodiem ilgstot no 7 dienām līdz 22 dienām. Kompensācijā iesniedzējam tika piešķirti 6 000 EUR (4 217 LVL). Pārējās sūdzības Tiesa noraidīja kā acīmredzami nepamatotas. Iesniedzējs apgalvoja, ka personu turēšanas apstākļi izolatorā bija pazemojoši: gultas vieta uz cietas pamatnes, matracis netika izsniegts, zema līmeņa sanitārie apstākļi, uz iesniedzēja ķermeņa pēc atgriešanās Liepājas cietumā tika konstatētas blusas un utis, netika izsniegts personiskās higiēnas līdzeklis – zobu pasta, visu diennakti kamerā dega gaisma, ēdiens bija nepietiekošā daudzumā vai atdzisis. Vērtējot iesniedzēja sūdzību, Tiesa norādīja, ka iesniedzēja sūdzībā minētie apstākļi sakrīt arī ar Komitejas secinājumiem par apstākļiem citos policijas īslaicīgās aizturēšanas izolatoros Latvijā minētajā laika posmā, kā arī atsaucās uz saviem secinājumiem līdzīgās Latvijas lietās. Tiesa atzina, ka iesniedzēja apgalvojumi par sliktajiem uzturēšanās apstākļiem sakrīta arī ar citu Liepājā ieslodzīto personu liecībām par to, ka iesniedzējs no Saldus parasti atgriezās ar zilumiem uz sāniem, viņam bija utis un blusas. Tiesa secināja, ka apstākļi Saldus izolatorā pārsniedza minimālo ciešanu līmeni, un konstatēja Konvencijas 3.panta pārkāpumu.

46. Lietā *Vovruško pret Latviju*⁴⁵ vienbalsīgi atzina Konvencijas 3.panta procesuālā aspekta pārkāpumu Latvijā attiecībā uz Alekseja Vovruško sūdzību un piešķīra kompensācijā 4 000 EUR (2 812 LVL). Iesniedzējs apgalvoja, ka netika efektīvi izmeklēta viņa sūdzība par vardarbību no policijas darbinieku puses nopratināšanas laikā. Vērtējot iesniedzēja sūdzību, Tiesa konstatēja, ka strīds šajā lietā pastāvēja par to, vai visi iesniedzējam konstatētie miesas bojājumi bija radušies aizturēšanas brīdī. Vērtējot ekspertu medicīniskos ierakstus, Tiesa atzina, ka iesniedzējam konstatēto miesas bojājumu apraksts pirms un pēc pratināšanas, kad iesniedzējs tika pārvests uz Centrālcietumu, atšķīrās. Tiesa kritizēja ilgo laika posmu (divi mēneši), kas bija nepieciešams, lai izskatītu iesniedzēja sūdzību un ierosinātu krimināllietu. Tiesa norādīja, ka lēmumā par krimināllietas izbeigšanu nebija atsaucies uz pratināšanas dienā veikto iesniedzēja filmēšanu, kā arī netika izvērtēta policijas darbinieku liecību nekonsekvence, turklāt incidentā iesaistītie policijas darbinieki tika pratināti gandrīz pusgadu pēc krimināllietas ierosināšanas. Visbeidzot, izmeklēšanas secinājumi galvenokārt tika balstīti uz tiesu medicīnas ekspertīzi, kamēr medicīniskais personāls, kas bija tiešā kontaktā ar iesniedzēju, vispār netika nopratināts. Atsaucoties uz secinājumiem lietā *Jasinskis pret Latviju*, Tiesa kritizēja faktu, ka iesniedzēja sūdzību izmeklēja tā pati policijas nodaļa, kas bija tieši iesaistīta iesniedzēja pratināšanā

⁴⁴ Iesniegums Nr. 19619/03, Tiesas 2012.gada 4.decembra spriedums, spēkā no 2012.gada 4.marta. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/decembris/04-3/>.

⁴⁵ Iesniegums Nr.11065/02, Tiesas 2012.gada 11.decembra spriedums, spēkā no 2013.gada 11.marta. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejami: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/decembris/11-3/>.

AMzino_03052013_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012 gadu

1998.gada 27.aprīlī, kā arī faktu, ka prokuratūra kā krimināllietas izmeklēšanu uzraugošās instance bija reaģējusi tikai pēc atkārtotām iesniedzēja sūdzībām, un norādījumus krimināllietas izmeklēšanai sniegusi ar novēlošanos. Rezultātā Tiesa secināja, ka iesniedzēja sūdzības izmeklēšana par policijas darbinieku rīcību nopratināšanas laikā nav bijusi efektīva.

47. Lietā *Timofejevi pret Latviju*⁴⁶, tika atzīts Konvencijas 3.panta pārkāpums, jo netika nodrošināta efektīva Zinta un Jevgēņija Timofejevu (turpmāk – iesniedzēji) sūdzību par aizturēšanas apstākļiem 2004.gada 30.jūnijā izmeklēšana. Iesniedzēju sūdzības par apcietinājuma apstākļiem Cēsu rajona policijas pārvaldes īslaicīgās aizturēšanas vietā 2004.gadā Tiesa nepieņēma izskatīšanai pēc būtības, jo tās nebija iesniegtas Konvencijā noteiktajā sešu mēnešu termiņā. Tiesa arī noraidīja kā acīmredzami nepamatotas vairākas citas iesniedzēju sūdzības, kas bija saistītas ar kriminālprocesa gaitas atspoguļošanu masu medijos, atbildes sniegšanu uz personas iesniegumu un apcietinājuma piemērošanas kārtību. Tiesa atzīmēja, ka valsts iestādes bija veikušas pārbaudi, reaģējot uz Zinta Timofejeva sūdzību, tomēr Tiesas ieskatā šī pārbaude nebija vispusīga un efektīva. Tiesa īpaši atzīmēja, ka sūdzības pārbaudi veica tā pati institūcija, kuras darbinieki bija iesaistīti incidentā, kas Tiesai radīja šaubas par šādas izmeklēšanas neatkarīgumu. Tiesa arī norādīja uz vairākām problēmām pierādījumu nodrošināšanā; novēloto un virspusējo ekspertīžu veikšanu iesniedzējam, uzraugošie prokurori neveica pietiekami aktīvas darbības, lai iegūtu citus pierādījumus, kuriem varēja būt nozīmīga loma pārbaudē, kā arī formāli reaģēja uz iesniedzēja sūdzībām. Tiesa uzsvēra, ka prokuratūras iestādes bija labi informētas par Zinta Timofejeva sūdzībā norādītajiem apstākļiem, jo viņš sūdzību turpināja uzturēt kriminālprocesā, kurā prokuratūras iestādes uzturēja pret viņu apsūdzību, tomēr ne prokuratūras iestādes, ne tiesas neuzskatīja par nepieciešamu uzsākt oficiālu izmeklēšanu. Tiesa piesprieda atlīdzināt Zintim Timofejevam nodarīto morālo kaitējumu 4 000 EUR (2 812 LVL)apmērā.

48. Lietā *Čuprakovs pret Latviju*⁴⁷ Tiesa konstatēja Konvencijas 3.panta pārkāpumu, atzīstot Alekseja Čuprakova uzturēšanās apstākļus Centrālcietuma slimnīcā par cilvēka cieņu pazemojošiem. Tomēr Tiesa noraidīja iesniedzēja sūdzību par iespējamu pārkāpumu attiecībā uz viņam sniegtās medicīniskās aprūpes kvalitāti (tuberkulozes ārstēšana). Tāpat Tiesa noraidīja iesniedzēja sūdzību par iespējamu Konvencijas 8.panta (Centrālcietuma darbinieku pieprasījums un draudi atvērt viņam adresētās Tiesas vēstules cietuma darbinieku klātbūtnē) pārkāpumu. Tiesa iesniedzējam kompensācijā piešķīra 4 000 EUR (2 812 LVL). Tiesa secināja, ka iesniedzējs Centrālcietuma slimnīcā tika turēts cieņu pazemojošos un necilvēcīgos apstākļos, pamatojot secinājumus ar lietas faktiem un Komitejas 1999., 2002. un 2004.gada kritiskajiem atzinumiem par slimnīcas apstākļu neatbilstību starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem. Vērtējot iesniedzēja sūdzību par medicīniskās aprūpes kvalitāti, Tiesa brīdināja, ka Veselības inspekcija (iepriekš – MADEKKI) nav uzskatāma par efektīvu

⁴⁶ Iesniegums Nr. 45393/04, Tiesas 2012.gada 11.decembra spriedums, nav stājies spēkā, jo iesniedzēji lūguši Tiesas Palātas sprieduma pārskatīšanu. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejami: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/decembris/11-1>.

⁴⁷ Iesniegums Nr.8543/04, Tiesas 2012.gada 18.decembra spriedums, spēkā no 2013.gada 18.marta. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/zinas/2012/decembris/18-1/>.

AMzino_03052013_ MK Parstavja SCI darba paskats par 2012 gadu

tiesiskās aizsardzības līdzekli, ar kura palīdzību var novērst vai labot izveidojušos tiesību pārkāpumu gadījumā, kad iesniegtā sūdzība ir saistīta ar ieslodzītās personas nopietnu un akūtu saslimšanu. Taču Tiesa atzina, ka iesniedzēja sūdzībā netika iekļauta informācija, kas pamatotu viņa apgalvojumus par medicīniskās aprūpes neatbilstošu kvalitāti un pat fakts, ka Centrālcietuma slimnīcas apstākļi nebija atbilstoši nacionālo likumu prasībām, nav pietiekams, lai atzītu Konvencijas pārkāpumu. Izskatot iesniedzēja sūdzību par vēstuli atvēršanu Centrālcietumā, Tiesa, piekrītot Latvijas valdības argumentam, atzina, ka Latvijas administratīvās tiesas ir atzīstamas par efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli attiecībā uz sūdzībām par privātās korespondences kontroli. Tiesa ņēma vērā faktu, ka Centrālcietuma darbinieki nenasīja iesniedzēja vēstuli, kā arī to, ka, pamatojoties uz iesniedzēja sūdzībā minēto, šis gadījums neatklāj sistemātisku praksi.

49. 2012.gadā Latvijas valdība par diviem no Tiesas Palātā pasludinātajiem spriedumiem ir lēmusi iesniegt lūgumus par lietu nodošanu izskatīšanai Tiesas Lielajā palātā atbilstoši Konvencijas 43.pantam. Jau pieminētais Tiesas palātas 2011.gada 13.decembra spriedums lietā *X. pret Latviju* tika pieņemts izskatīšanai Tiesas Lielajā palātā, savukārt lietā *Melnītis pret Latviju* Latvijas valdības lūgums nodot lietu izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā netika apmierināts. Jānorāda, ka 2012.gadā Tiesā tika saņemti kopā 185 lūgumi Tiesu Palātu pasludināto spriedumu pārskatīšanai, un tikai septiņos gadījumos lietas ir pieņemtas izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā.
50. Tabulās Nr.11 un Nr.12 redzama 2012.gadā kopējā Latvijas izmaksāto kompensāciju summa par konstatētajiem pārkāpumiem salīdzinājumā ar iesniedzēju pieprasīto summu⁴⁸, kā arī izmaksātās summas saistībā ar noslēgtajiem mierizlīgumiem un apstiprinātajām vienusējām deklarācijām. Kopā **2012.gadā** Tiesas noteiktajās/apstiprinātajās **kompensācijās ir izmaksāti 33 739 latī**, kas ir mazāk nekā puse no iepriekšējā gadā izmaksātā kopējā kompensāciju summa apjoma (72 075 LVL), un vēlreiz apliecina to, ka, neskatoties uz rekordlielo Tiesas pieņemto nolēmumu skaitu, 2012.gadā sūdzību skaits, kurās nav konstatēti pārkāpumi, vairāk nosliecies Latvijas valdības pusē. 2013.gada pirmajos trīs mēnešos kompensācijās izmaksātā summa sasniedza 23 546 latus.
51. Kopumā no 2000.gada līdz 2013.gada 1.aprīlim Latvijas valsts kompensācijās saistībā ar procesiem Tiesā kopā ir izmaksājusi 321 561 latus⁴⁹.

II.5. Tiesas spriedumu izpilde.

52. Pēc Tiesas sprieduma pasludināšanas un stāšanās spēkā vai lēmuma par mierizlīguma noslēgšanu vai valdības vienusējās deklarācijas apstiprināšanu, tas tiek nodots Tiesas spriedumu izpildes uzraudzības institūcijai – EP MVK, kas uzrauga Tiesas nolēmumu

⁴⁸ Iekļauti 2012.gadā spēkā stājušies spriedumi – „*Beiere pret Latviju*”, iesniegums Nr.30954/05, Tiesas 2011.gada 29.novembra spriedums, spēkā no 2012.gada 29.februāra, „*Longa Yonkey pret Latviju*” iesniegums Nr. 57229/09, Tiesas 2011.gada 15.novembra spriedums, spēkā no 2012.gada 15.februāra, un „*Zandbergs pret Latviju*” iesniegums Nr. 71092/01, Tiesas 2011.gada 20.decembra spriedums, spēkā no 2012.gada 20.marta.

⁴⁹ Tiek ieskaitītas arī summas, kuras Latvija izmaksājusi mierizlīgumos un pēc Tiesas lēmumiem par vienusējo deklarāciju apstiprināšanu.

izpildes pasākumus nacionālajā līmenī (taisnīgās atlīdzības izmaksa, individuālie un vispārējie pasākumi) un pieņem galīgo rezolūciju par nolēmuma izpildi.

53. Attiecībā uz Latviju līdz 2011.gada beigām EP MVK bija pieņēmusi 14 rezolūcijas par spriedumu izpildi un vienu rezolūciju par mierizlīguma izpildi.
54. Interlākenas procesa⁵⁰ ietvaros, 2012.gadā turpināja palielināties Biroja darba apjoms, jo arī spriedumu izpildes pasākumi pēc veiktajām reformām ir pakļauti stingri noteiktiem termiņiem: sešu mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā atbildētājam valstij ir jāsniedz rīcības plāns (*Action plan*),⁵¹ norādot uz nepieciešamajiem pasākumiem, kas jāveic, lai izpildītu attiecīgo spriedumu, indikatīviem izpildes termiņiem, iespējamiem izpildi kavējošiem apstākļiem, vai arī, ka šādus pasākumus nav nepieciešams veikt. Ja valdība uzskata, ka nolēmuma izpildei nepieciešamie pasākumi ir jau veikti, tiek sagatavots un iesniegts rīcības ziņojums (*Action report*). Ja valdība šādu rīcības plānu vai ziņojumu neiesniedz, tai ir jāsniedz paskaidrojums, kāpēc tas netiek darīts.
55. Rezultātā Biroja darba apjoms attiecībā uz Tiesas nolēmumu izpildes procesu kopš 2011.gada ir būtiski pieaudzis, jo pirmkārt, atskaites par nolēmumu izpildi ir jāiesniedz īsākā laikā un stingri noteiktos termiņos, otrkārt, ziņojumi par spriedumu izpildi sadarbībā ar atbildīgajām institūcijām jāgatavo un jāsniedz ne tikai Ministru kabinetam⁵², bet arī pēc tam jātulko un jāiesniedz EP MVK. 2012.gadā ir sagatavoti un iesniegti rīcības ziņojumi par spriedumu izpildi sešās lietās.
56. Lietās par sūdzībām no Latvijas 2012.gadā izpildes procesam tika nodoti seši spēkā stājušies spriedumi un viens Tiesas lēmums par mierizlīguma apstiprināšanu. Tiesas nolēmumu izpilde tika pabeigta trīs lietās par sūdzībām no Latvijas: "*Dudarevs pret Latviju*"⁵³, "*Žerebkovs pret Latviju*"⁵⁴, un "*Cēsniņš pret Latviju*"⁵⁵. Kopā uz 2012.gada 31.decembri sprieduma/lēmuma par mierizlīgumu izpildes procedūra bija slēgta kopā 19 lietās par sūdzībām no Latvijas⁵⁶. Līdz 2012.gada 31.decembrim sprieduma izpilde bija slēgta arī divās no četrām lietām, kurās Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā.

⁵⁰ Skatīt Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskatu par 2009.-2010.gadu, 9.-11.rindkopas. Pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/data/mk%20parstavja%20sci%20darba%20parskats%20par%202009-10%20gadu.pdf>

⁵¹ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Documents/Doc_ref_en.asp

⁵² Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta sēdes protokola Nr.50, 77.paranrāfs.

⁵³ "*Dudarevs pret Latviju*", (iesniegums Nr.28621/10), Tiesas 2011.gada 14.jūnija lēmums, EPMVK 1136.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2012)37, 2012.gada 8.martā.

⁵⁴ "*Žerebkovs pret Latviju*", (iesniegums Nr.19615/03), Tiesas 2011.gada 22.marta lēmums, EPMVK 1136.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2012)37, 2012.gada 8.martā.

⁵⁵ "*Cēsniņš pret Latviju*"(iesniegums Nr.9278/06), Tiesas 2012.gada 6.marta lēmums, EPMVK 1150.sesijas rezolūcija CM/ResDH(2012)127, 2012.gada 26.septembrī.

⁵⁶ Netiek pieskaitīta lieta "*Baklanovs pret Krieviju*" (iesniegums Nr.68443/01), Tiesas 2005.gada 9.jūnija spriedums, kurā Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā un kurā sprieduma izpildes procedūra tika slēgta 2008.gadā.

57. Šobrīd izpildes procesā kopā atrodas 30 lietas par sūdzībām no Latvijas⁵⁷ (skatīt Tabulu Nr.13). 2012.gada pirmajos trīs mēnešos nav pieņemtas galīgās rezolūcijas par Tiesas nolēmumu izpildi, bet ir iesniegti rīcības ziņojumi par spriedumu izpildi divās lietās un informācija par Tiesas nolēmumu izpildi trīs lietās.

II.6. Biroja darbi saistībā ar Tiesas reformu 2012.gadā

58. Tiesas un Konvencijas sistēmas reforma pēdējos gados ir radījusi būtiskas izmaiņas Biroja darbā ne tikai attiecībā uz ierasto lietu izskatīšanas gaitu Tiesā, bet arī daudzos citos aspektos saistībā gan ar Konvencijas 14.protokola spēkā stāšanos, gan arī ar Interlākenas procesu, tādējādi turpinot palielināt Biroja darba apjomu arī attiecībā uz citiem ar Tiesu saistītajiem jautājumiem⁵⁸.
59. 2012.gada 13.martā, Ministru kabineta sēdē tika apstiprināts Latvijas izvirzīto *ad hoc* tiesnešu saraksts: Jautrīte Briede, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatore; Kristīne Krūma, Satversmes tiesas tiesnese; Dace Mita, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatore un Mārtiņš Mīts, Rīgas Juridiskās augstskolas prorektors.
60. 2012.gada 13.martā Ministru kabinetā tika apstiprināts Biroja sagatavotais Latvijas Republikas ziņojums Eiropas Padomes Ministru komitejai par Interlākenas deklarācijas izpildi Latvijas Republikā laika posmā no 2010.gada 19.februāra līdz 2011.gada 31.decembrim⁵⁹. Ziņojums pēc tā apstiprināšanas tika tulkots, un 2012.gada maijā tas tika iesniegts Eiropas Padomē.

III. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA ANO SPECIĀLO PROCEDŪRU IETVAROS

61. Pārstāvat Ministru kabineta intereses ANO speciālo procedūru ietvaros, pārstāvis:
- seko ANO speciālajās procedūrās iesniegtajām un Latvijas valdībai nosūtītajām sūdzībām par Latviju un noteiktajos termiņos dara zināmu un aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;
 - sniedz atbildes uz jebkuriem citiem ANO speciālo procedūru ietvaros izveidoto institūciju uzdotajiem jautājumiem šo institūciju noteiktajā termiņā;

⁵⁷ Jaunākā informācija par izpildes procesā esošajām lietām pret Latviju pieejama: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Reports/pendingCases_en.asp?CaseTitleOrNumber=&StateCode=LVA&SectionCode=

⁵⁸ Skatīt Ministru kabineta pārstāvja darba pārskatu par 2009.-2010.gadu, 6.-12., 68.rindkopas Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/mk%20parstavja%20sci%20darba%20parskats%20par%2009-10%20gadu.pdf>; un Ministru kabineta pārstāvja darba pārskatu par 2011.gadu, 42.-46.rindkopas, pieejams: http://www.mfa.gov.lv/amzino_04092012_%20mk%20parstavja%20sci%20darba%20parskats%20par%202011%20gadu.pdf

⁵⁹ Ministru kabineta 2012.gada 13.marta sēdes protokola Nr.14, 30§. AMzino_03052013_MK Parstavja SCI darba pars kats par 2012 gadu

- c. sagatavo un iesniedz valdībai ziņojumu par valdības nostāju gadījumā, kad sūdzība pieņemta izskatīšanai pēc būtības un kad lietā pieņemts valdībai nelabvēlīgs lēmums;
 - d. nodrošina ANO cilvēktiesību institūciju pieņemto secinājumu tulkošanu latviešu valodā un publicēšanu; iesaka veicamos individuālos un vispārējos pasākumus šo secinājumu izpildei.
62. Pārstāvis ir atbildīgs par sekojošu septiņu Latvijai saistošu daudzpusējo līgumu cilvēktiesību jomā izpildi Latvijā sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās:
- ANO 1949.gada Konvencija par cīņu ar cilvēktirdzniecību un prostitūcijas ekspluatēšanu no trešo personu puses;
 - ANO 1965.gada Konvencija par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu;
 - ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
 - ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
 - ANO 1979.gada Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu;
 - ANO 1984.gada Konvencija pret spīdzināšanu un citādu cietsirdīgu, necilvēcīgu vai cilvēka cieņu pazemojošu apiešanos un sodīšanu;
 - ANO 1989.gada Bērna tiesību konvencija.

III.1. Nacionālo ziņojumu par konvenciju izpildi sagatavošana

63. Neskatoties uz to, ka jau vairākus gadus Birojs saskārās ar grūtībām savlaicīgi sagatavot nacionālos ziņojumus⁶⁰, 2012.gadā ir pabeigti divu nozīmīgu ANO konvenciju izpildes ziņojumi, un tie ir iesniegti ANO.
64. 2012.gada maijā ANO tika iesniegts kārtējais nacionālais ziņojums par ANO 1984.gada 10.decembra Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem izpildi Latvijas Republikā laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 31.decembrim. Ziņojuma aizstāvēšana ANO plānota 2013.gada novembrī.
65. Tāpat 2012.gada maijā ANO tika iesniegts Latvijas trešais kārtējais ziņojums par ANO 1966.gada Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām pakta Latvijā 2004.-2008.gadā, kura aizstāvēšana plānota 2014.gada martā.

⁶⁰ Skatīt, Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskatu par 2009.-2010.gadu, 42.-43., 50., 65. rindkopas, kas iesniegts Valsts kancelejā 2011.gada 24.augustā, pieejams Ārlietu ministrijas interneta vietnē, <http://www.mfa.gov.lv/data/mk%20parstavja%20sci%20darba%20parskats%20par%2009-10%20gadu.pdf> Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskatu par 2011.gadu 45.-46., 51., 70. rindkopas, kas iesniegts Valsts kancelejā 2012.gada 4. septembrī, pieejams Ārlietu ministrijas interneta vietnē: http://www.mfa.gov.lv/amzino_04092012_%20mk%20parstavja%20sci%20darba%20parskats%20par%202011%20gadu.pdf .

66. 2012.gadā, atsākot darbu pie kārtējā nacionālā ziņojuma par ANO 1989.gada Konvencijas par bērna tiesībām izpildi Latvijas Republikā, tika secināts, ka ziņojumā iekļautā informācija ir par laika posmu līdz 2009.gadam. Lai ANO iesniegtā informācija vispusīgi atklātu patreizējo situāciju valstī bērnu tiesību aizsardzības jomā, ziņojumu bija nepieciešams papildināt ar datiem par laika posmu no 2010.gada 1.janvāra līdz 2012.gada 30.jūnijam. Lai maksimāli atvieglotu un paātrinātu ziņojuma teksta un statistikas datu papildināšanu, tika identificēts jautājumu loks, kura ietvaros nepieciešama papildus informācija, un tika sagatavoti detalizēti norādījumi ziņojuma izstrādē iesaistītajām institūcijām informācijas precizēšanai. 2012.gada novembrī – 2013.gada februārī ziņojuma teksts tika precizēts un papildināts. 2013.gada 25.februārī ziņojuma projekts tika nosūtīts atbildīgajām institūcijām atzinumu sniegšanai pirms iesniegšanas Ministru kabinetā. Plānots, ka ziņojums pēc tā apstiprināšanas Ministru kabinetā un tulkošanas varētu tikt iesniegts ANO 2013.gada trešā ceturkšņa sākumā.
67. Šobrīd Birojs gatavo ziņojumu par Konvencijas par jebkuras sievietes diskriminācijas izskaušanu izpildi. Ņemot vērā to, ka pagājušajā gadā nedaudz samazinājās darba apjoms pie Tiesas lietām, bija iespējams pabeigt vai turpināt darbu pie iesāktajiem nacionālajiem ziņojumiem. Tomēr ir jāatzīmē, ka darbs pie nacionālo ziņojumu sagatavošanas ir specifisks un vairākus mēnešus ilgs: tam iemesls ir ievērojamais nacionālo ziņojumu apmērs (vidēji 150 lpp.), un viena ziņojuma ietvaros apskatāmo jautājumu, sniedzamo statistikas datu un to griezuma daudzveidība, nacionālo ziņojumu sagatavošanas procesā tiek iesaistītas daudzas valsts institūcijas; laikietilpīgs ir arī ziņojuma tulkošanas un rediģēšanas process.
68. Papildus tam, 2012.gadā bija jāuzsāk darbs pie kārtējo ziņojumu sagatavošanas par Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, un Konvencijas par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu izpildi, taču darbu nebija iespējams uzsākt Biroja ierobežoto cilvēkresursu dēļ. Darbiniekam, kas tika piesaistīts jau izstrādes procesā esošo ANO ziņojumu pabeigšanai, ir jāuzsāk sagatavošanās darbi pie ANO jau iesniegto ziņojumu aizstāvēšanas. Tādēļ darbs pie jauno ziņojumu izstrādes tiks uzsākts ar novēlošanos Biroja ierobežoto cilvēkresursu dēļ.

III.2. Sagatavoto nacionālo ziņojumu aizstāvēšana ANO institūcijās un atbildīgo ANO komiteju secinājumu ieviešana

69. 2012.gadā neviena ANO komiteja neskatīja Latvijas iesniegtos nacionālos ziņojumus.

III.3. ANO Cilvēktiesību padomes īpašās procedūras

70. ANO CTP īpašās procedūras ir mehānisms, kas tika izveidots ar mērķi izvērtēt atsevišķus cilvēktiesību jautājumus (tematiskie mehānismi) vai arī novērot situāciju kādā konkrētā valstī/reģionā (ģeogrāfiskie mehānismi). Pašlaik ir izveidoti 36 tematiskie un 12 ģeogrāfiskie ANO CTP īpašās procedūru mandāti.
71. 2012.gadā Birojā nav saņemti informācijas pieprasījumi no īpašajiem ziņotājiem.

72. 2012.gada 13.martā Ministru kabinetā⁶¹ tika apstiprināta Latvijas atbilde par ANO Cilvēktiesību komitejas 2010.gada 28.oktobrī pieņemto viedokli attiecībā uz individuālo sūdzību *Leonīds Raihmans (Leonid Raihman) pret Latviju*, kas tika iesniegta ANO Cilvēktiesību komitejā 2012.gada aprīlī.

IV. CITI DARBI

IV.1. Latvijas tiesību aktu un prakses analīze

73. Lai gan Noteikumi Nr.92 tieši neuzdod Birojam analizēt Latvijas tiesību aktus un to piemērošanas praksi, ilgstošā sadarbības pieredze ar valsts institūcijām valdības komentāru Tiesai sagatavošanas procesā ir pierādījusi, ka viens no efektīvākajiem veidiem, kā pēc iespējas ātrāk novērst iespējamu Latvijas tiesību aktu neatbilstību Konvencijas normām un līdz ar to arī jaunu sūdzību nonākšanu Tiesā, ir Biroja viedokļa sniegšana par tiesību aktu projektiem un iesaistīšanās starpinstitūciju darba grupās, kas izstrādā tiesību aktu projektus.
74. 2012.gadā Birojs analizēja un sniedza vairākus atzinumus par nacionālo tiesību normu atbilstību starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem un Latvijas starptautiskajām saistībām. Turpinājās sadarbība ar Tieslietu ministriju (turpmāk – TM), un Biroja darbinieki piedalījās pastāvīgās Krimināllikuma un Civillikuma (saistībā ar grozījumiem *Civillikumā, Civilprocesa likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā, Bāriņtiesu likumā* par rīcībspējas un paternitātes regulējumu) darba grupu sanāksmēs, turpināja darbu TM darba grupā Tiesas spriedumu izpildes izvērtēšanai, darba grupā starptautisko līgumu nacionālā normatīvā regulējuma pilnveidošanai, darba grupā Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu regulējuma pilnveidošanai, un darba grupā par apcietinājuma un kriminālsodu izpildes laikā pieņemto lēmumu pārsūdzēšanas/apstrīdēšanas normatīvā regulējuma uzlabošanu. Biroja pārstāvji piedalās arī vairākās Labklājības ministrijas darba grupās (Dzimumu līdztiesības komiteja, jautājumi par partnerattību reģistrēšanu).
75. 2012.gadā apjomīgs darbs tika ieguldīts, sagatavojot Biroja pozīciju un piedaloties darba grupās (Saeimas Aizsardzības, Iekšlietu un Korupcijas novēršanas komisijas apakškomisija un Iekšlietu ministrijas darba grupa), kas nodarbojās ar Operatīvās darbības likuma pilnveidošanu. Tāpat Biroja pārstāvis piedalījās Pilsonības likuma grozījumu izstrādāšanā Saeimas Juridiskās komisijas Pilsonības likuma grozījumu apakškomisijā.
76. Atskaites periodā Birojs sniedza atzinumus arī par citiem tiesību aktu projektiem, piemēram, TM izstrādāto *Administratīvo sodu sistēmas koncepciju* un grozījumiem *Kriminālprocesa likumā*, piedalījās atzinuma sagatavošanā par Aizsardzības ministrijas izstrādāto likumprojektu *Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli*, Iekšlietu ministrijas grozījumu projektiem *Imigrācijas likumā* un *Patvēruma likumā*, Tieslietu ministrijas izstrādātajiem grozījumiem *Ārstniecības likumā*, Iekšlietu ministrijas sagatavoto *Sākotnējo ziņojumu par Konvencijas par bērna tiesībām papildu protokola*

⁶¹ Ministru kabineta 2012.gada 13.marta sēdes protokola Nr.14, 48.pārgrāfs.
AMzino_03052013_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2012 gadu

par tirdzniecību ar bērniem, bērna prostitūciju un bērna pornogrāfiju paredzēto saistību izpildi 2006.-2010.gadā, un Vides un reģionālās attīstības ministrijas izstrādāto likumprojektu Vietējo pašvaldību referendumu likums.

77. Atzinumi sniegti arī par Ministru kabineta noteikumu grozījumiem un to projektiem, piemēram, par Labklājības ministrijas izstrādātajiem grozījumiem Ministru kabineta noteikumos par *Kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri* un par TM izstrādāto informatīvo ziņojumu *Par priekšlikumiem grozījumiem normatīvajos aktos rīcības spējas tiesiskā regulējuma ieviešanai.*
78. 2012. gadā tika saņemts Satversmes tiesas lūgums sniegt Biroja viedokli Satversmes tiesas izskatāmajā lietā Nr.2011-21-01., *Par Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8. panta otrās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešajam teikumam*”.
79. Tāpat tika sagatavots Biroja viedoklis par šādiem jautājumiem:
 - viedoklis TM par valsts nodrošinātas juridiskās palīdzības ieviešanu pieteikuma sagatavošanai Tiesā;
 - viedoklis TM par rakstveida procesa ieviešanu civillietās par maza apmēra prasībām;
 - viedoklis TM par maksas tulka pakalpojumu ieviešanu Civilprocesā;
 - viedoklis par Iekšlietu ministrijā izveidotās darba grupas saistībā ar Tiesas spriedumu „*Longa Yonkey pret Latviju*” sagatavoto ziņojuma projektu.
80. Ņemot vērā Eiropas Savienības plānoto pievienošanos Konvencijai un savstarpējo Eiropas Savienības un Eiropas Padomes cilvēktiesību standartu mijiedarbību, kā arī tuvojošos Latvijas prezidentūru Eiropas Savienībā, Biroja viedoklis arvien vairāk tiek lūgts arī par Latvijas institūciju izstrādātajām pozīcijām par Eiropas Savienības tiesību aktu projektiem. 2012.gadā Birojs sniedzis viedokli par Latvijas atbildīgo institūciju sagatavotajām instrukcijām par šādiem Eiropas Savienības tiesību aktiem:
 - Regula par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Vispārīgā datu aizsardzības regula);
 - Regula Nr. 343/2003, kas paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (turpmāk – Dublinas Regula);
 - Regula par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi laulāto mantisko attiecību lietās;
 - Regula par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, atzīšanu un izpildi reģistrēto partneru mantisko attiecību lietās;
 - Regula, ar ko izveido Patvēruma un migrācijas fondu;
 - Regula par aizsardzības pasākumu savstarpēju atzīšanu civillietās;
 - Direktīva Nr.2003/9/EK ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai (Uzņemšanas direktīva); Direktīvai par kriminālsankcijām iekšējās informācijas ļaunprātīgas izmantošanas un tirgus manipulāciju gadījumā;
 - Direktīva par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā;

- Padomes lēmums, ar ko nosaka Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras daudzgadu nostādnes laikposmam no 2013.gada līdz 2017.gadam
- Instrukcija par ES pievienošanas Konvencijai;
- Direktīva par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības;

Tāpat tika sniegts Biroja atbalsts, sagatavojot Latvijas pozīciju jaunas regulas un direktīvas projektiem par darbinieku nosūtīšanu (ņemot vērā Eiropas Savienības tiesas secinājumus *Laval* un *Viking Lines* lietās).

IV.2. Starptautisko tiesību normu ieviešana Latvijā

81. 2012.gada 24.jūlijā Ministru kabinetā tika apstiprināts otrais nacionālais ziņojums par EP Nacionālo minoritāšu konvencijas izpildi⁶²; ziņojuma izstrādes darba grupu vadīja Pārstāve.
82. 2012.gadā Birojs sagatavoja pētījumu par cīņu ar naida noziegumiem, apkopojot starptautiskos standartus un praksi.

IV.3. Sadarbība ar starptautiskajām cilvēktiesību organizācijām

83. Papildus augšminētajam Birojs piedalījās vairākās Eiropas Padomes diskusijās un darba grupās: par Tiesas reformu (DH-GDR), Eiropas Padomes koordinācijas komitejas cilvēktiesību jautājumos (CDDH) sēdēs, kā arī sanāsmēs starp Eiropas Padomes koordinācijas komiteju cilvēktiesību jautājumos un Eiropas Komisiju saistībā ar Eiropas Savienības pievienošanas Konvencijai (47+1)⁶³.
84. Turpinājās sadarbība ar ANO Komisariātu Bēgļu jautājumos (UNHCR), tās ietvaros notika tikšanās ar UNHCR reģionālo pārstāvi.
85. 2012.gadā tika turpināta dalība dialogā ar Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja (EDSO ODIHR) ilgtermiņa vēlēšanu novērošanas misijas delegāciju, apspriežot EDSO ODIHR rekomendācijas par 2011.gada 17.septembra ārkārtas Saeimas vēlēšanām.

IV.4. Dalība konferencēs, semināros u.c. pasākumos, informētības par starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem veicināšana Latvijā.

86. Atskaites periodā, Biroja pārstāvji piedalījās vairākās starptautiskajās un vietējās konferencēs un semināros:
 - 2012.gada laikā Biroja pārstāvji vadīja vairākus seminārus tiesnešiem, advokātiem, un prokuratūras darbiniekiem, iepazīstinot ar aktualitātēm Tiesā;
 - 30.-31.janvārī – dalība Eiropas Tiesību akadēmijas (ERA) organizētajā konferencē Briselē par Eiropas Savienības pievienošanas Konvencijai;

⁶² Ministru kabineta 2012.gada 24.jūlija sēdes protokola Nr.41, §51.

⁶³ Darba grupas darba materiālus skatīt:

http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/Accession/Meeting_reports_en.asp

AMzino_03052013_ MK Parstavja SCI darba pars kats par 2012 gadu

- 2.martā – dalība Saeimas Juridiskās komisijas organizētajā pilsonības jautājumiem veltītajā konferencē;
- 22.-23.martā – dalība Ārlietu ministrijas rīkotajā seminārā „Efektīva prezentācija”
- 18.-20.aprīlī – dalība augsta līmeņa konferencē Braitonā par Tiesas reformu;
- 25.aprīlī – dalība Rīgas Juridiskajā augstskolā organizētajā diskusijā par aktuālajiem cilvēktiesību jautājumiem;
- 25.maijā – dalība Saeimas konferencē *Taisnīga tiesa ir savlaicīga tiesa: kā novērst tiesu sēžu atlikšanu*;
- 1.jūnijā – dalība Ārlietu ministrijas rīkotajā seminārā par līdztiesību un diskriminācijas aizliegumu;
- 20.jūnijā – diskusijā Rīgas Bāriņtiesā par rīcībnespējīgas personas tiesībām kļūt un darboties par biedrības biedru;
- 2.novembrī – dalība Latvijas tiesnešu konferencē;
- 27.novembrī – dalība ERA seminārā Strasbūrā par vārda brīvību (Konvencijas 10.pants);
- 2012.gada 6.decembrī – tikšanās ar Moldovas Tieslietu ministrijas pārstāvjiem attīstības sadarbības projekta "Atbalsts Moldovas tieslietu sistēmas institucionālās kapacitātes stiprināšanai" ietvaros, kur iepazīstinājām ar Biroja pieredzi tiesvedības procesos Tiesā;
- 7.decembrī – dalība Satversmes tiesas konferencē;
- 10.decembrī – dalība Tiesībsarga konferencē, kur uzstājāmies ar prezentāciju par operatīvo darbību.

V. PLĀNOTIE DARBI 2013.GADĀ

87. Galvenie Biroja 2013.gada uzdevumi attiecībā uz pārstāvību Tiesā:
- savlaicīga Latvijas valdības komentāru iesniegšana Tiesā;
 - rīcības plānu un ziņojumu sagatavošana par Tiesas jau pieņemto spriedumu izpildi;
 - sadarbības ar Latvijas valsts pārvaldes un tiesu sistēmas iestādēm stiprināšana, lai savlaicīgi identificētu un novērstu potenciālās problēmas gan normatīvajā regulējumā, gan tā piemērošanā, tādējādi pēc iespējas samazinot sūdzību skaitu Tiesā;
88. Biroja uzdevumi 2013.gadā attiecībā uz nacionālo ziņojumu sagatavošanu:
- izstrādes procesā esošo Latvijas nacionālo ziņojumu par ANO konvenciju izpildi pabeigšana un iesniegšana ANO (skatīt rindkopu augstāk),
 - gatavošanās jau iesniegto ziņojumu aizstāvēšanai atbildīgajās ANO Komitejās (delegācijas izveidošana, papildinformācijas sagatavošana).

VI. BIROJAM NEPIECIEŠAMIE RESURSI

89. Birojam arvien biežāk rodas grūtības pilnvērtīgi un savlaicīgi veikt Noteikumos Nr.92 paredzētās funkcijas, jo darba apjoms nemitīgi pieaug, aptverot arī jautājumus, kas tieši neizriet no Noteikumiem Nr.92 (piemēram, Tiesas spriedumu izpilde, atzinumu

sniegšana par tiesību aktu projektiem, piedalīšanās tiesību aktu izstrādes procesā). Savukārt Biroja darbinieku skaits ir palicis nemainīgs kopš 2008.gada.

90. Rezumējot jau iepriekš minēto, galvenie Biroja darba apjoma pieaugumu ietekmējošie faktori saistībā ar Tiesas reformu tuvākajos gados ir:
 - papildus darbinieku piesaistīšana Tiesā, kā rezultātā palielināsies valdības komentāriem nosūtīto sūdzību skaits un sarežģītība, jo Tiesā darbu pie Latvijas lietām sāks papildus darbinieki ar mērķi samazināt „sarežģīto lietu” uzkrājumu (skatīt arī 11.,13.rindkopas augstāk),
 - Turpinās palielināties darba apjoms pie Tiesas spriedumu izpildes – palielinoties sūdzību skaitam, palielināsies pasludināto nolēmumu skaits, kas būs pakļauts izpildei, atskaites par Tiesas nolēmumu izpildi ir jāiesniedz stingri noteiktos termiņos, kas, pirms to iesniegšanas ir jāapstiprina Ministru kabinetā,
 - Līdz ar sūdzību skaita pieaugumu, palielināsies arī Ministru kabinetam gatavojamo ziņojumu skaits.
91. Vienlaicīgi, palielinoties Biroja darba apjomam saistībā ar Tiesas reformu, nebūtu lietderīgi pārtraukt Biroja darbinieku sadarbību ar citām valsts iestādēm, sniedzot konsultācijas un viedokļus, izstrādājot atzinumus par tiesību aktiem un piedaloties starpinstitūciju darba grupās, jo tiek veicināta izpratne par cilvēktiesību jautājumiem, kā arī sagatavoti kvalitatīvāki tiesību aktu projekti, nodrošināta to atbilstošāka interpretācija un piemērošana.
92. Birojā strādā pieci kvalificēti juristi, kuru atalgojums 2013.gada sākumā bija salīdzinoši par 9% zemāks nekā amatpersonām ar līdzīgiem darba pienākumiem Tieslietu ministrijā, vai pat par 44% zemāks nekā amatpersonām Valsts kancelejā. Četri no Biroja juristiem Birojā strādā vairāk nekā piecus gadus, ir ieguvuši milzīgu pieredzi un zināšanas, tomēr, nemitīgi palielinoties darba apjomam un jau ilgstoši nepalielinoties atalgojumam, kļūst arvien sarežģītāk saglabāt šo augsti kvalificēto profesionāļu motivāciju palikt valsts pārvaldē. Tabulā Nr.14 ir apkopots piecu Biroja juristu darba apjoms tikai attiecībā uz Tiesas lietām 2012.gadā, salīdzinot darbu termiņus normālā darba režīmā un faktisko situāciju 2012.gadā. Tabulā redzami dati norāda uz to, ka pastāv augsts risks attiecībā uz faktisko darba apjoma un faktisko darba laiku, kas būtiski pārsniedz pieļaujamo saprātīgo darba apjomu uz vienu darbinieku. Tas savukārt paaugstina darbinieku stresa līmeni, kas rada darba vidē nelabvēlīgu klimatu un ietekmē darba kvalitāti, tādējādi traucējot īstenot Biroja galveno mērķi, proti nodrošināt Ministru kabineta interešu savlaicīgu, kvalitatīvu un starptautiski pieņemtajai labākajai praksei atbilstošu pārstāvību.
93. Palielinoties darba apjomam saistībā ar Tiesas lietām, ir apdraudēta Biroja spēja savlaicīgi sagatavot valdības pozīciju par Tiesā izskatāmajām lietām. Ja netiks palielināts Biroja darbinieku skaits, objektīvi var izveidoties situācija, ka atsevišķās lietās valdības pozīcija netiks sniegta Tiesas noteiktajā termiņā, un tādēļ Tiesa valdības argumentus var neņemt vērā, pasludinot spriedumus un konstatējot pārkāpumus, kā arī piespriežot kompensācijas. Biroja ieguldījums, samazinot sūdzību, kurās tiek konstatēti pārkāpumi, skaitu Tiesā, kā arī piešķiramās kompensācijas apmēru 2012.gadā ilustrē Tabula Nr.8 un 24.,26., 33.-36. rindkopas augstāk. Jāsecina, ka, ja valdības komentāri

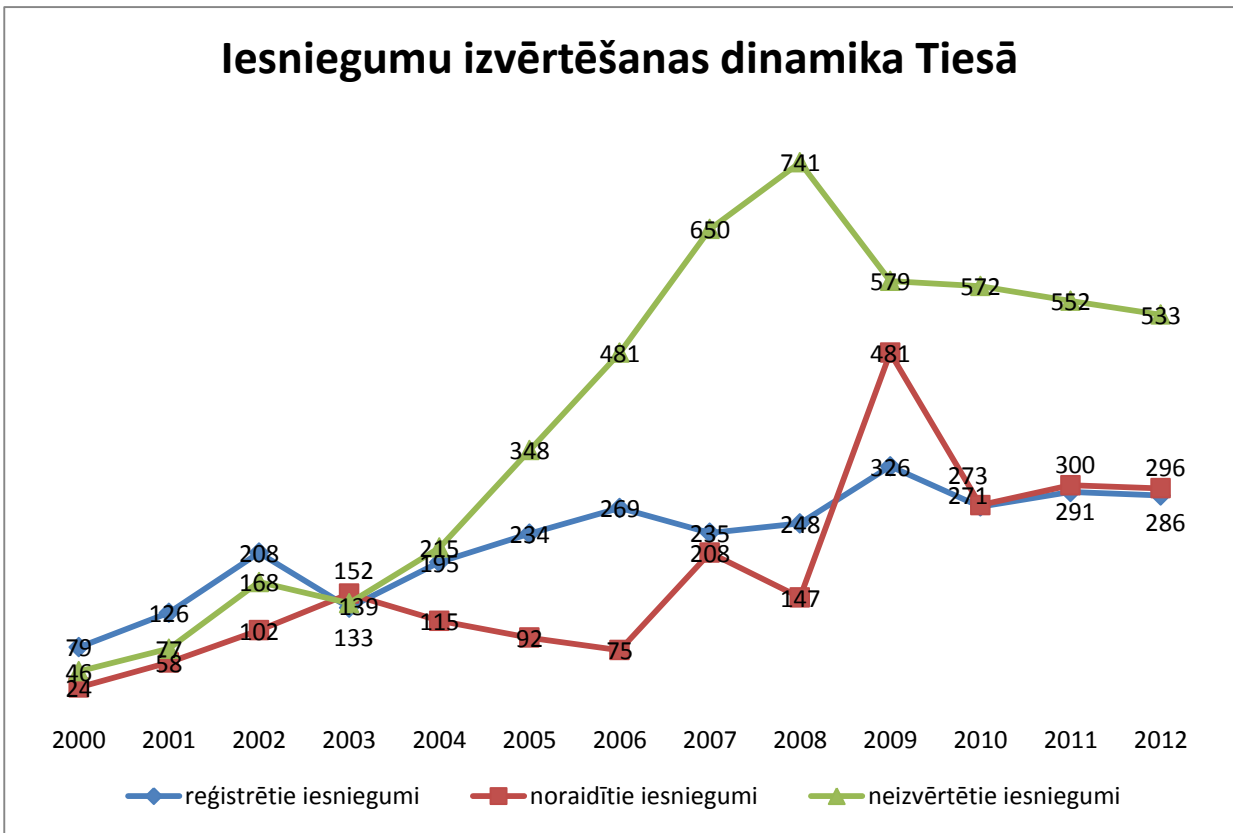
par iesniedzēju sūdzībām netiktu sagatavoti, visticamāk, ka konstatēto pārkāpumu skaits un izmaksāto kompensāciju apjoms būtu lielāks.

94. Ņemot vērā Biroja ierobežoto cilvēkresursus un no tā izrietošās darba prioritātes, darbs pie ziņojumiem par ANO konvenciju cilvēktiesību jomā izpildi ir būtiski apgrūtināts. Tādēļ darbs pie jaunu nacionālo ziņojumu par ANO konvenciju izpildi ziņojumu izstrādes tiks uzsākts ar novēlošanos, kas var izraisīt starptautisko institūciju kritiku un negatīva Latvijas starptautiskā tēla veidošanos.
95. Ņemot vērā Biroja darba attīstību un Tiesā veiktās reformas, būtu nepieciešams pārstrādāt Noteikumus Nr.92, lai labāk atspoguļotu izmaiņas Biroja esošo funkciju apjomā. Esošā noteikumu redakcija nav būtiski mainīta kopš to izstrādes 1998.gadā, šajā laika posmā ir notikusi ārkārtīgi dinamiska Konvencijas sistēmas attīstība, tādēļ nepieciešams veiktās izmaiņas Konvencijas sistēmā atspoguļot arī Noteikumos Nr.92.
96. Lai risinātu jautājumu attiecībā uz Biroja funkciju paplašināšanos un darba apjoma pieaugumu, **Ministru kabinetā ir nepieciešams lemt par papildus divu juriskonsulta štata vietu piešķiršanu Birojam**, jo Ārlietu ministrijas rīcībā esošo brīvo štata vietu skaits ir izsmelts.
97. Papildus štata vietu piešķiršana ļaus Birojam savlaicīgāk sagatavot valdības komentārus, ziņojumus Ministru kabinetam, kā arī ziņojumus par nolēmumu izpildi Tiesā izskatāmajās lietās, kā arī ātrāk uzsākt darbu pie nacionālo ziņojumu sagatavošanas par ANO konvenciju izpildi

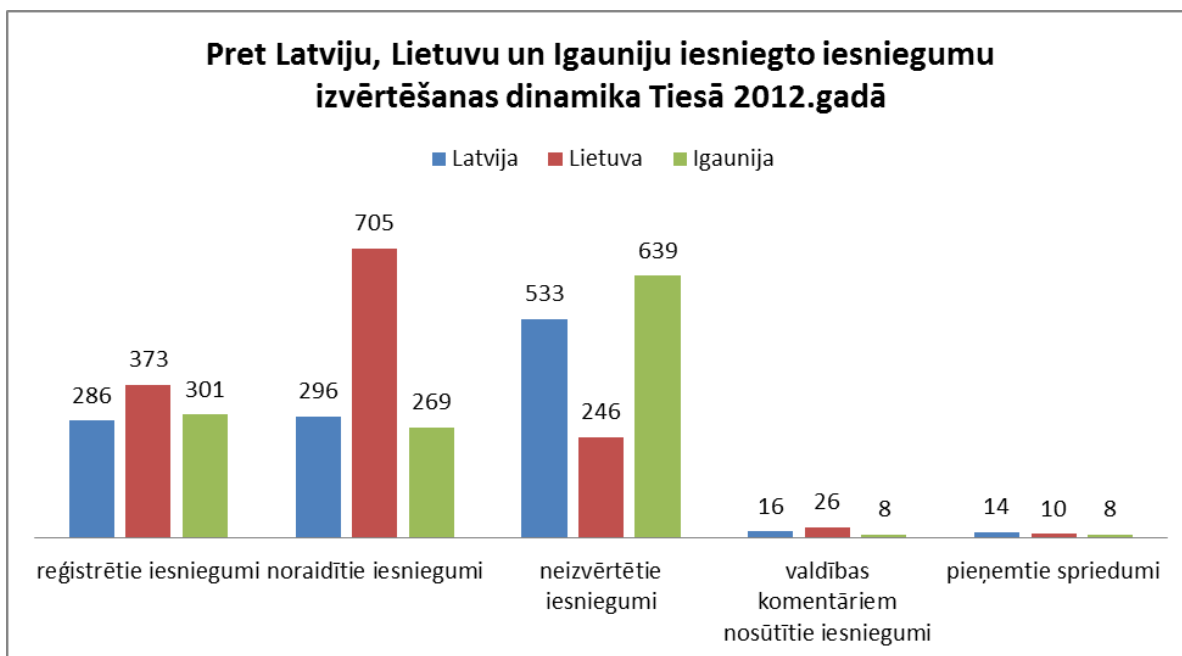
-teksta beigas-

Pielikums informatīvajam ziņojumam „Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2009.- 2010.gadu.”

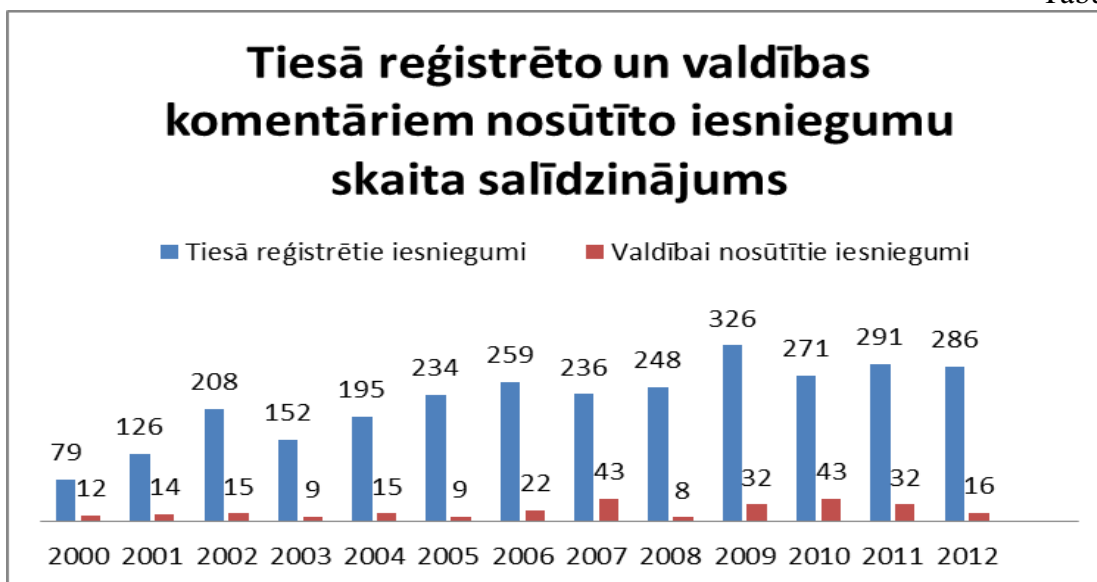
Tabula Nr.1

Tabula Nr.2

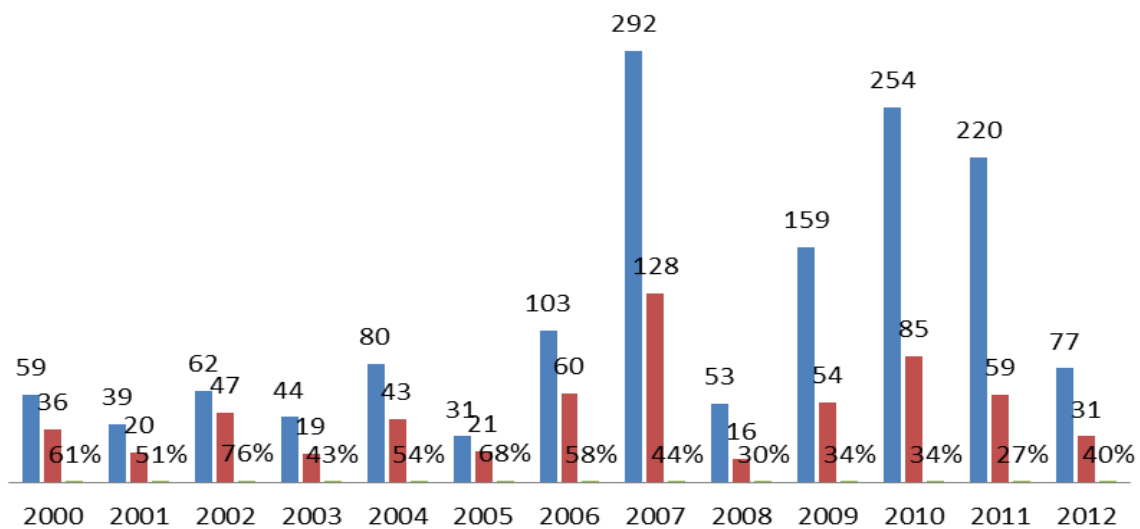
Tabula Nr.3

Tabula Nr.4

Valdības komentāriem nosūtīto sūdzību proporcija

■ Iesniedzēja sūdzības ■ Valdības komentāriem nosūtītās ■ Procentuāli

Tabula Nr.5

Konvencijas pants														Kopā
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
1.pants								1						1
2.pants (tiesības uz dzīvību)		1					1	2		1		1		6
3.pants (spīdzināšanas aizliegums)	3		4	2	9		10	18	1	23	29	13	13	125
5.pants (tiesības uz personisko brīvību un drošību)	4		16	1	15	5	5	34	4	9	12	15	1	121
6.pants (tiesības uz taisnīgu tiesas procesu)	7	3	13	6	9	10	22	31	8	16	17	18	7	167
7.pants (sodīšanas bez tiesas nepieļaujamība)							1		2					3
8.pants (tiesības uz privātās dzīves un ģimenes dzīves neaizskaramību)	7	5	9	1	5	1	3	5		6	4	7	9	62
9.pants (tiesības uz reliģijas brīvību)	1			1	1		2	2		1				8
10.pants (tiesības uz vārda brīvību)		3			1			2					1	7
11.pants (tiesības uz biedrošanās brīvību)		1						2						3
12.pants (tiesības noslēgt laulību)	1													1
13.pants (tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizsardzību)	2	1	2	1	1	2	11	15		4	7	2	7	55
14.pants (diskriminācijas aizliegums)	2	2		2	3		1	4						14
34.pants (tiesības netraucēti sazināties ar Tiesu)	2	3	2	1	3					2	2	1		16
1.protokola 1.pants (tiesības uz īpašumu)	1	2		3	1	2	4			3	1	1		18
1.protokola 2.pants (tiesības uz izglītību)	1													1
1.protokola 3.pants (tiesības uz brīvām vēlēšanām)	2	1		2				1			1			7
4.protokola 2.pants (pārvietošanās brīvība)	1									1				2
4.protokola 3.pants (pilsoņu izraidīšanas aizliegums)	2									1				3
4.protokola 4.pants (ārvalstnieku kolektīvas izraidīšanas aizliegums)	1													1
7.protokola 1.pants (procesuālās garantijas ārzemnieku izraidīšanas gadījumā)												1		1
7.protokola 2.pants (tiesības uz apelāciju krimināllietās)			1	1										2
7.protokola 4.pants (tiesības netikt tiesātam un sodītam divreiz)								1						1
Kopā:	37	22	47	21	48	20	60	118	15	67	73	59	38	625

Biroja darba apjoma salīdzinājums (2007.-2012. gads) attiecībā uz Tiesas lietām.

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Valdības komentāriem nosūtītās lietas	43	8	33	42	32	16
Spriedumi	12	4	7	4	13	14
Mierizlīguma lēmumi	4	7	5	1	2	2
Lēmumi par vienaspusējām deklarācijām	0	4	5	6	2	1
Lēmumi par pieņemamību	2	4	0	5	6	6
Lēmumi par noraidīšanu	1	1	0	5	5	12
Lēmumi par svītrošanu(pazudis, nevēlas uzturēt sūdzību)	5	2	2	11	7	6
Valdības komentāri	35	7	15	45	28	26
Valdības papildkomentāri/ komentāri par taisnīgu atlīdzību	15	9	16	24	29	30
Sagatavotie un valdībā izskatītie ziņojumi	34	24	31	30	24	25
Rīcības ziņojumi par spriedumu izpildi					1	6

Tiesas pieņemtie lēmumi pret Latviju 2012.gadā.⁶⁴

	Daļēji lēmumi par sūdzību (ne) noraidīšanu	Lēmumi par sūdzību noraidīšanu	Lēmumi par vienpusējo deklarāciju apstiprināšanu	Lēmumi par sūdzību pieņemamību
Pirms iesnieguma nosūtīšanas valdības komentāriem	<p>1. <i>Jemeljanovs pret Latviju</i></p> <p>2. <i>Baņņikovs pret Latviju</i></p> <p>3. <i>Kibermanis pret Latviju</i></p> <p>4. <i>Vinks un Ribicka pret Latviju</i></p> <p>5. <i>Bože pret Latviju</i></p> <p>6. <i>Jeronovičs pret Latviju</i></p>	<p><i>Lechouritou un citi pret Vāciju un pārējām 26 Eiropas Savienības dalībvalstīm</i></p>		
Pēc iesnieguma nosūtīšanas valdības komentāriem		<p>1. <i>Ivanovas pret Latviju</i></p>		-
		<p>1. <i>Vasiļevskis pret Latviju</i></p> <p>2. <i>Stroganovs pret Latviju</i></p> <p>3. <i>Kovaļkovs pret Latviju</i></p> <p>4. <i>Dementjeva pret Latviju</i></p> <p>5. <i>Van Deilena pret Latviju</i></p> <p>6. <i>Rudevits pret Latviju</i></p> <p>7. <i>Leitendorfs pret Latviju</i></p> <p>8. <i>Buks pret Latviju</i></p> <p>9. <i>Katajevs pret Latviju</i></p> <p>10. <i>Trūps pret Latviju</i></p> <p>11. <i>Starovitovs pret Latviju</i></p> <p>12. <i>Amirs pret Latviju</i></p>		

⁶⁴ Netiek iekļauti lēmumi par mierizlīgumu un lēmumi, ar kuriem lieta svītrotā no izskatāmo lietu saraksta jo iesniedzēji zaudējuši interesi, pazuduši vai miruši. Apvienotajās ailēs minētie lēmumi iekļauj abu lēmumu veidu aspektus.

Tabula Nr.8

2012.gadā Tiesas pasludinātajos spriedumos konstatēto pārkāpumu skaits un piešķirtā kompensācija salīdzinājumā ar iesniedzēju sākotnējo sūdzību skaitu un pieprasītajām kompensācijām.

Nr. p.k.	Spriedums	Sūdzību skaits pieteikumā	Sūdzību skaits, kas tika nosūtītas valdības komentāriem	Noraidīto sūdzību skaits pēc valdības komentāru saņemšanas	Konstatētie pārkāpumi	Prasītā kompensācija (LVL)	Tiesas piešķirtā kompensācija (LVL)
1	Krivošejs pret Latviju 17.01.2012 (Nr.45517/04)	21	3	3	0	191 163	0 ⁶⁵
2	Melnītis pret Latviju (Nr.30779/05) 28.02.2012	1	1	0	1	5 000	4 920
3	J.L. pret Latviju (Nr.23893/06), 17.04.2012	6	3	2	1	32 000	7 029
4	Epnors – Gefnors pret Latviju (Nr.37862/02) 29.05.2012	4	4	2	0 (2) ⁶⁶	28 113	0 ⁶⁴ (1 758) ⁶⁷
5	Aleksejeva pret Latviju (Nr.21780/07)03.07.2012	2	2	2	0	10 543	0 ⁶⁴
6	Vikulovs un citi pret Latviju ⁶⁸ (Nr.16870/03) 25.09.2012	15	8	3/5	0	Nebija pieprasījuši	0 ⁶⁴
7.	Jurijs Dmitrijevs pret Latviju (Nr.37467/04), 02.10.2012	7	6	2	4	21 085	3 515
8.	Mitkus pret Latviju (Nr. 7259/03), 02.10.2012	11	4	1	3	2 213 833	11 245
9.	Savičs pret Latviju (Nr. 17892/03) 27.11.2012	47	4	1	3	140 561	3 515
10.	Vistiņš un Perepjolkins pret Latviju	2	2	1	1	4 690 587,40	? ⁶⁹

⁶⁵ Spriedumā nav atzīti Konvencijas pārkāpumi, līdz ar to nav nepieciešams izmaksāt kompensāciju no valsts budžeta.

⁶⁶ Valdība iesniedza vienpusējo deklarāciju, atzīstot divus Konvencijas pārkāpumus par pārmērīgu pirmstiesas apcietinājuma un kriminālprocesa ilgumu. Tādēļ sūdzības tika svītrotas ar Tiesas 2010.gada 25.maija lēmumu.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Spriedums nav stājies spēkā jo iesniedzēji ir iesnieguši apelāciju, vēl nav zināms Tiesas lēmums par tās pieņemšanu izskatīšanai Tiesas Lielajā palātā

⁶⁹ Par piešķiramās kompensācijas apmēru Tiesa vēl nav izlēmusi.

	(Nr.71243/01) 25.10.2011						
11.	Petriks pret Latviju (Nr. 19619/03) 04.12.2012	5	2	1	1	21 085 LVL	4 217 LVL
12.	Timofejevi pret Latviju ⁷⁰ (Nr.45393/04) 11.12.2012	7	2	1	1	Nenorāda konkrētu summu	2 812 LVL
13.	Vovruško pret Latviju (Nr. 11065/02) 11.12.2012	2	1	0	1	70 281 LVL	2 812 LVL
14.	Čuprakovs pret Latviju (Nr. 8543/04) 18.12.2012	10	3	2	1	10 543 LVL	2 812 LVL
	Kopā	338	45	26 (58%)	19 (42%)	7 434 794,4 LVL	44 635 LVL

⁷⁰ Spriedums nav stājies spēkā jo iesniedzēji ir iesnieguši apelāciju, vēl nav zināms Tiesas lēmums par tās pieņemšanu izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā

Tabula Nr.9

Valdības komentāriem 2000.-2012.gadā nosūtīto sūdzību par Konvencijas 3.pantu izskatīšanas gaita.

3.panta sūdzības	Valdības komentāriem nosūtīto sūdzību skaits	Nepamatotas	Spriedumi – nav pārkāpuma	Spriedumi - pārkāpums	Mierizlīgumi	Vienpusējās deklarācijas	Svītrotas vai nav izvērtētas	Procesā
Apstākļi ieslodzījuma vietās, īslaicīgās aizturēšanas izolatoros	34	9	2	8	2	1	5	8
Pienākums efektīvi izmeklēt sūdzības par 3.panta pārkāpumiem	24	6	1	4	1		4	8
Vardarbība no policijas darbinieku puses	20			2	1	1	9	7
Medicīniskās palīdzības kvalitāte ieslodzījumā	25	8	7	2			2	6
Vardarbība no ieslodzījuma vietu darbinieku puses	12	3	1	2			5	1
Necilvēcīga, pazemojoša apiešanās	6		2	2			2	2
Ieslodzījuma režīms	4			1			2	2
KOPĀ	125	26	13	21	4	2	29	34

Tabula Nr.10

Tiesas Palātās pieņemtie lēmumi pret Latviju, Lietuvu un Igauniju 2012. gadā

	Latvija	Lietuva	Igaunija
Daļēji lēmumi par sūdzību (ne)pieņemamību pirms nosūtīšanas valdības komentāriem	6	0	0
Lēmumi par lietas nepieņemamību pirms nosūtīšanas valdības komentāriem	1	2	3
Lēmumi par lietas nepieņemamību pēc nosūtīšanas valdības komentāriem	12	1	2
Lēmumi par lietas svītrošanu (pazudis, nevēlas uzturēt sūdzību)	6	0	1
Lēmumi par lietas svītrošanu sakarā ar mierizlīgumu	2	0	0
Lēmumi par lietas svītrošanu sakarā ar vienpusējo deklarāciju	1	0	0
Kopā	28	3	6

Tabula Nr.11

	Iesniedzēju pieprasītās kompensācijas, LVL	Tiesas piespriestās kompensācijas, LVL
Morālais kaitējums	215 300	26 710
Materiālie zaudējumi	580 730	0
Tiesas/jurista izdevumi	14 510	0
Kopā	810 540	26 710

Tabula Nr.12

2012.gadā izmaksātās kompensācijas pēc Tiesas nolēmumu stāšanās spēkā.

Tiesas nolēmumi	(skaits) summa LVL 2012.gads
Ar spriedumu noteiktās kompensācijas	(5) 26 710
Mierizlīgumi	(1) 7 029
Vienpusējās deklarācijas	(0) 0
Kopā:	(6) 33 739

Tabula Nr.13

Gads	Spēkā stājušies nolēmumi, kas pakļauti izpildes procesam	Lietas, kurās nolēmumu izpilde ir pabeigta	Lietas, kas atrodas spriedumu izpildes procesā
2002	2		
2003	2	1	3
2004	1		4
2005	1	1	4
2006	6		10
2007	7	1	16
2008	3		19
2009	5	3	21
2010	3	1	23
2011	12	9	26
2012	7	3	30
Kopā	49	19	

Tabula Nr.14

Darba apjoma raksturojums Tiesas lietās (uz 5 juristiem)	Tiesas noteiktie termiņi	Faktiskais darba apjoms 2012. gadā (skat. arī Tab. Nr.6)	Faktiskais laiks (nedēļās), kas nepieciešams 2012.gada darba apjoma izpildei normālā darba režīmā	Vidēji viena jurista faktiskais darba apjoms 2012.gadā (kopējais laika apjoms dalīts ar 5 juristiem)
Valdības komentāru un pozīcijas par mierizlīgumu sagatavošana (iepazīšanās ar lietu, nepieciešamo dokumentu un tiesību aktu izpēte, jautājumu sagatavošana un nosūtīšana atbildīgajām iestādēm, Tiesas un Latvijas judikatūras izpēte līdzīgās lietās, komentāru sagatavošana angļu valodā, pozīcijas izstrāde par mierizlīgumu, ziņojuma valdībai sagatavošana, saskaņošana un iesniegšana izskatīšanai Ministru kabinetā)	16 nedēļas	26	416	83
Valdības papildkomentāru un komentāru par taisnīgu atlīdzību sagatavošana (nepieciešamās papildinformācijas pieprasīšana no atbildīgajām institūcijām, Tiesas un Latvijas tiesu judikatūras izpēte, komentāru sagatavošana angļu valodā)	4 nedēļas	30	120	24
Valstij nelabvēlīga Tiesas sprieduma pasludināšana (sprieduma analīze, valdības pozīcijas sagatavošana par sprieduma (ne)pārsūdzēšanu, ziņojuma valdībai sagatavošana, saskaņošana un iesniegšana izskatīšanai Ministru kabinetā, apelācijas sūdzības angļu valodā sagatavošana, ja tiek lemts spriedumu pārsūdzēt).	12 nedēļas	10	120	24
Rīcības ziņojumu par sprieduma izpildi sagatavošana (nepieciešamās informācijas un statistikas pieprasīšana no atbildīgajām iestādēm, informācijas apkopošana un tulkošana angļu valodā).	24 nedēļas	6	144	28
Kopā viena jurista „nostrādātais” darba nedēļu skaits 2012.gadā				159
Nepieciešamais darbinieku skaits 2012.gada darba apjoma izpildei normālā darba režīmā.			800 nedēļas / 52 gada nedēļām = 15 darbinieki	